

1914 Tarihli Bitlis İsyanının Osmanlı Arşiv Belgelerindeki Yansımaları-Cezalar, Mükâfatlar

Mehmet DEMİRTAŞ

Prof. Dr.

Bitlis Eren Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Bitlis-Türkiye

ORCID: 0000-0002-3859-9798

mdemirtas13@hotmail.com

Öz

1914 yılının ilk aylarında İttihat ve Terakki yönetimine karşı Bitlis'te bir isyan meydana gelmişti. Ayaklanmanın liderleri, Hizan bölgesinin tanınmış dini şahsiyetleri olan Molla Selim, Seyyid Ali ve Şeyh Şahabeddin idi. Bölgede, halktan ve ulemadan ciddi bir destek görmeyen isyan fazla uzun sürmeden bastırılmış ve faileri hakkında resmi işlem yapılmıştır. Osmanlı arşiv belgelerinde ayaklanmanın gelişimi ve sonuçları ile ilgili kayıtlar yer almaktadır. Bu kayıtlardan anlaşıldığı kadarıyla başta isyanın liderleri durumundakiler olmak üzere idam edilen çok sayıda kişi olduğu gibi isyanla bağlantısı tespit edilen diğer şahıslar da çeşitli cezalara çarptırılmıştır. Bunun yanında isyan esnasında devletin yanında yer alarak hizmetleri görülenlerin de çeşitli şekillerde taltif edildikleri ve ödüllendirildikleri görülmektedir. Bu makalede Başbakanlık Osmanlı Arşivinde yer alan belgeler esas alınarak söz konusu isyan ceza-mükâfat boyutuyla ele alınmaya ve isyanın belgelerdeki yansımaları incelenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitlis Ayaklanması, Arşiv Belgeleri, Molla Selim, Ceza, Mükâfat.

The Reflections of 1914 Bitlis Insurrection In Ottoman Archive Documents: Punishments And Rewards

Abstract

In the first months of 1914, an insurrection in Bitlis took place against İttihat and Terakki. The leaders of the insurrection were Mullah Selim, Sayyid Ali and Sheikh Şahabeddin who were the religious scholars of Hizan Province. The people and ulema of the region did not give a remarkable support to this event and it was suppressed in a short span of time and the State took legal actions on the agents. In the Ottoman archive documents, there are numerous records about the development and results of the insurrection. As it is understood from these records, some of the leaders of this insurrection got hanged and a great number of people in conjunction with the insurrection were punished. However, it is also understood that people who took sides with the State and served to it during the insurrection were rewarded and remunerated. In this paper, through the documents in The Ottoman Archives of the Prime Ministry, the insurrection is tried to be discussed from the aspects of punishment – reward and its reflections are tried to be analysed.

Keywords: Bitlis Insurrection, Archive Documents, Mullah Selim, Punishment, Reward.

GİRİŞ

1914 yılının ilk aylarında gerek Doğu Anadolu’da, gerek Bitlis’te¹, gerekse İran sınırı üzerinde bir isyana zemin hazırlamak üzere bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bitlis İsyanının liderleri durumundaki Molla Selim, Şeyh Şahabeddin ve isyanın diğer liderleri, Bitlis’te hazırlıklar yaparken, Kürt ileri gelenlerinden Abdurrezak ve Simko Rus kontrolündeki İran sınırında harekete geçmişlerdi (Abak, 2011: 7). Bu arada *İrşad* adıyla bilinen bir örgüt de, Kürtler arasında İttihat ve Terakki yönetimi aleyhinde propagandalar yapmaktaydı (Celil, 2015). Bütün bu gelişmeleri fark eden ve yakından takip eden Osmanlı Hükümeti herhangi bir kargaşa ve tehdiye karşı gerekli tedbirleri almıştı.

Dönemin önemli gazetelerinden biri olan Peyam’ın verdiği bilgiye göre (Demirtaş, 2015: 180) 11.XII.1929/24 Şubat 1914’te Molla Selim’in, yüzlerce silahlı adamı tarafından askerlerin elinden alınmasıyla başlayan ancak Mart ayı ortalarında Bitlis çevresinde etkisini arttıran bu hadisede, isyancıların sayısı 9 Mart tarihi itibarıyla 4.000’e ulaşmıştı (Abak, 2011: 8).² İsyanın liderleri, yörenin tanınmış din âlimleri (Ünal, 2008: 148) ve Hizan’ın nüfuzlu şeyhlerindendir. Şeyh Şahabeddin Gayda Tekkesinin Şeyhi iken, amcazadesi olan Seyyid Ali, tekkenin idari işleriyle meşgul olmaktadır. Molla Selim ise Şeyh Şahabeddin’in halifesiydi. Bu şahısların halk üzerinde büyük bir etkisi olduğu gibi Van bölgesinde tekke sahibi olan Seyyid Taha ile de bağlantıları vardı (BOA. DH. EUM. EMN-85/9, 1914; Aydoğan, 2013: 313; Günay, 2017: 58).

İSYANIN SEBEPLERİ

Meşrutiyet sonrası dönemde Osmanlı Hükümetinin Doğu vilayetlerinde uygulamaya başladığı politika, dengeleri Ermeniler lehine, Kürtler aleyhine değiştirmişti. Bu bağlamda Ermeni İslahatı Meselesi yeniden uluslararası gündeme taşınarak, ıslahatlar çerçevesinde Doğu Anadolu’ya İsveçli ve Hollandalı genel müfettişler tayin edilmesi kararlaştırılmıştı. Bu durum Kürtler arasında, Ermenilerin bağımsız bir devlet kuracağı yönündeki endişeleri arttırmıştı (Günay, 2017: 59). Rusların, hükümetin Ermenilere taviz verdiği, Müslümanları ise ihmal ettiği şeklindeki propagandaları da eklenince, hükümete

¹ Van Valisi Tahsin Bey bölgede meydana gelen gelişmelerden bahsederek, *Bitlis’te ve bilahare Bitlis’in merkez ve Hizan kazalarında her manasıyla malum irtica vardır. Halife Selim’in, bir sene evvel İstanbul’da Şeyh Abdülkadir’e misafir olması ve Kamil Paşa’nın sefaretıyla Bitlis’e avdet etmesi bu defa refi-i liva-ı irtica eylemesi pek münasebetdardır. Halife Selim mesele-i arzın kudsiyetini iddia edenleri tekfir ile müştehir bir mürtecdir. Seyyid Ali, Şeyh Şahabeddin ve diğer meşâyih tarafından Van Vilayeti aşâirine de haberler göndermeğe başladı. Rusya bu husustaki programını Bitlis’te pek güzel tatbika muvaffak oldu. Hizan tarafındaki içtima’ın fark-ı kusûretine rağmen genişleme olduğu anlaşılıyor... demekteydi (Taş, 1998: 955). Bölgede yapılan propaganda faaliyetlerinde kullanılan dile dair şu ifadeler oldukça önemlidir. “Kur’an’ın Türkçeye tercüme edildiği, Vilayât-ı Şarkiyye’nin Rusya’ya verileceği, Arapların da Kürtlerle birlikte hareket edeceği ve şeriatı getirmekten başka çare olmadığı” (Günay, 2017: 59).*

² Bazı araştırmacılar isyancı sayısını 8.000 olarak vermektedir (Bknz. Günay, 2015: 2017: 60).

karşı ciddi bir tepki meydana gelmişti. Bunun yanı sıra hükümetin vergilerde artışa gidilmesi yönündeki kararının da isyanda etkisi olduğu düşünülebilir. Söz konusu kararlar ağnam vergisi, temettü vergisi, mahkeme harçları, gümrük ve benzeri vergiler yükseltilmişti (Celil, 2015: 2-3; Taş, 1998: 955; Lewy, 2005: 37).

İttihat ve Terakki yönetiminin “dinsiz” ve “masonlardan” meydana geldiği yönündeki kanaat ve bölgede yürütülen propagandalar da ayaklanmanın çıkmasına doğrudan etki eden faktörler arasında öne çıkmaktadır (Ünal, 2008: 148). Nitekim Şeyh Şahbeddin’in üzerinde ele geçen ve halka hitaben yazılmış olan bir mektupta cihat çağrısı yapılmış olması da (BOA. DH. ŞFR-39/122, 1914; BOA. BEO. SYS-4281/321065, 1914) isyanın asıl sebebinin dini olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Molla Selim de ayaklanmasına gerekçe olarak, İttihat ve Terakki’nin, *İslamî kuralların dışına çıkmasını ve Kürtlere karşı girilen sinsi planları* göstermekteydi (Aydoğan, 2013: 313).

Molla Selim, bir yandan da tedbirli davranıp Hıristiyanları incitmemeye dikkat etmekteydi. Bu maksatla hareketin Ermenilere karşı değil, sadece kendi haklarını elde etmeye yönelik olduğunu özellikle vurgulamaktaydı (Reynolds, 2003: 550-551; Abak, 2011: 8).³ Molla Selim’in, askerlerin elinden alınmasıyla başlayan hadise, isyancıların Bitlis şehrine saldırmaları ile farklı bir boyut kazanmış, güvenlik güçlerinin müdahaleleri sonucu isyancılar şehirden uzaklaştırılmıştır. Osmanlı Hükümeti, isyanı bastırmakta oldukça kararlı davrandığı gibi, olayın örtbas edilememesi için de gerekli hassasiyeti göstermiştir. Bitlis’i müdafaa etmek için büyük gayret sarf eden hükümet her türlü çareyi denemiştir. Bu maksatla Ermenilere silah dağıtarak isyanın bastırılmasında onlardan yararlanma yoluna gitmiştir (Karaca, 2005: 173; Günay, 2017: 62). Nitekim Azadamard isimli Ermeni gazetesinde yer alan habere göre Kürtlerin, Bitlis merkezine hücum ettikleri ilk zamanlarda Ermeni askerlerinden bazılarının kendilerini feda etmeye hazır olduklarını söyledikleri ve Osmanlı askerlerine yardım ettikleri bilgisi mevcuttur. Buna göre Ermeni askerlerinin bu davranışı bir Türk Çavuşu tarafından da teyit edilmiş ve bu durum askerlerin maneviyatı üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır. Gazetenin haberine göre, kahramanca çatışan dört Ermeni askeri hayatını kaybetmişti (BOA. DH. ŞFR-40/104, 1914).

ALINAN TEDBİRLER VE İSYANIN BASTIRILMASI

Hükümet olaylar üzerine olağanüstü hal ilan etmiştir. Yine hükümet tarafından gerekli tahkikat yapılarak bazı tedbirler alınmaya başlamıştır. Hatta Muş’ta da olağanüstü halin uygulanması gündeme gelmiş ve Gayda Tekkesinin bulunduğu bölgede askerler görevlendirilmiştir (BOA. DH. ŞFR-40/31-32, 1914). Hükümet isyanın boyutlarını anlamaya çalışmakta idi. Bu amaçla Dahiliye Nezareti

³ Molla Selim 10 Mart 1914 tarihinde Bitlis’teki Ermenilerin dini liderlerine gönderdiği mektupta, Kürtlerin harekât boyunca Ermenileri koruyup kollayacakları, köylerinden geçişleri esnasında ahaliden ancak parasını vermek suretiyle ekmek alacakları garantisini vermişti (Bknz. Celil, 2015: 3).

tarafından Bitlis Vilayetine gönderilen 27 Mart tarihini taşıyan ancak 9 Nisan 1914 tarihi ile kayıtlı şifreli bir yazıda, şimdiye kadar vilayet merkezi ve bağlı yerlerde ne kadar kuvvet toplandığı, tenkil olunan Kürt isyancıların hangi yerlerde ve toplu olarak mı buldukları, Hizan'da durumun nasıl olduğu sorularak, Şeyh Şahabeddin ve Seyyid Ali hakkında ne gibi malumat bulunduğu ve geçen sene Karçıkan vukuatında üç gün askerle çatışan ve bu gibi harekate ön ayak olmaya alışmış oldukları anlaşılan Horozluların (Xoros-Horozdere) bu meselede müdahale ve ortaklıklarının bulunup bulunmadığı öğrenilmeye çalışılmıştı (BOA. DH. ŞFR-39/208, 1914). Bunun yanı sıra Molla Selim hakkında da Bitlis Vilayeti nezdinde gerekli bilgiler toplanmıştır (BOA. DH. ŞFR-40/40/18, 1914).

Molla Selim ve arkadaşlarının Rus Konsolosluğuna sığınmaları üzerine isyan etkisini kaybetmiştir. Bu arada hükümet Molla Selim'in konsolosluktan çıkmaması için oldukça dikkatli davranmıştır. Hatta Molla Selim'in konsolosluktan firara muvaffak olduğu yönünde bir rivayet üzerine harekete geçen hükümet, Bitlis Vilayetine bir yazı göndererek ilgililer uyarılmıştır (BOA. DH. ŞFR-40/78, 1914; BOA. DH. ŞFR-40/179, 1914). Hadisenin sona ermesi ile alakalı kaynaklarda farklı tarihler olmakla birlikte, ilk idamların 23 Nisan 1914'te gerçekleştiği (BOA. DH. EUM. EMN-85/9) göz önünde bulundurulduğunda, isyanın söz konusu tarihten önce bitmiş olduğu sonucuna varılabilir. Ancak çok iyi bilinen şey ise isyancıların Mart ayının 19. ve 20. günlerinde Bitlis şehir merkezini ele geçirmeye çalıştıklarıdır (BOA. BEO. SYS-4281/321065, 1914). Dini karakterli olan bu ayaklanma (Ünal, 2008: 148; Taş, 1998: 955-956), Kürt aşiretlerinden ve ulemeden yeterli desteği görmediğinden (Kurubaş, 2004: 6; Günay, 2017: 63) kısa sürede bastırılmıştır.

İSYAN DOLAYISIYLA ÇEŞİTLİ CEZALARA ÇARPTIRILANLAR VE CEZALARIN GEREKÇELERİ

Hadise bastırıldıktan sonra Bitlis'te Divan-i Harbî kurulmuştur. Mahkemede sanıklar, *hükümetin varlığını zorla ortadan kaldırmak, askeri mühimmatı yağmalamak maksadıyla isyan etmek ve bunun sonucunda Bitlis Kasabasına hücum ederek askerle çatışmaya girip bazılarının şehadetine ve bazılarının da yaralanmasına yol açmak* suçlamasıyla yargılanmışlardır. Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 55. Maddesinde geçen, *her kim bizzat veya dolaylı olarak Osmanlı Devleti'nin tebaasına ve halkına veya Osmanlı Hükümetine karşı silahlı olarak isyan ettirmek üzere tahrik eder ve nihayet isyan çıkarırsa idam olunur* şeklinde geçen hüküm gereği yargılanan isyancıların bazıları idam cezasına, bazıları da bu kanunun çeşitli madde ve fıkraları gereğince başka cezalara çarptırılmışlardır (BOA. BEO. SYS-4281/321065).

Bitlis İsyanı dolayısıyla muhakeme edilerek haklarında çeşitli kararlar verilen toplam 136 kişinin isminin yer aldığı bir cetvelde, bu kişilerin ceza alıp almadıkları, almışlarsa hangi cezaları aldıkları, cezanın gerekçesi, kişilerin mahkemede hazır bulunup bulunmadıkları hususlarında bilgiler yer almaktadır.

Yargılama esnasında mahkemede bulunanlar hakkında verilen kararların yüzlerine okunarak (vicâhen) açıklandığı, hazır bulunmayanların ise gıyaben okunduğu görülmektedir. Mahkeme kararıyla çeşitli cezalara çarptırılan kişiler çoğunlukla Bitlis merkez ve bağlı yerlerdendir. Her birinin ceza alma gerekçesi belgelerde yer almıştır. Verilen cezalar ise idam, hapis, sürgün, kürek, kalebentlik, prangabendlik ve para cezaları idi. Bunun yanında suçu sabit görülmediği veya suçsuz olduğu anlaşılan kişilerin de beraatine karar verilmiştir.

Hadise ile alakalı olarak yakalanan veya gıyaben yüzlerce kişi yargılanmış, bunların bir kısmı tahliye edilirken bir kısmı sürgün edilmiş, ilk etapta aralarında Şeyh Şahabeddin ve Seyid Ali'nin de bulunduğu 14 kişi idam edilmiştir (BOA. DH. EUM. EMN-85/9).

İlk anda yakalananlar arasında Şeyh Şahabeddin, kardeşi Mehmed Şirin ve Humaçlı (Xumaç-İçgeçit) Musa oğlu Hacı Hayran vardı (BOA. BEO. SYS-4281/321065). Şeyh Şahabeddin ve kardeşi Mehmed Şirin, ileri gelen liderlerden Hacı Said, yardımcılarında Hamza Van Gölü'nü kayıkla aşarak Diyadin'e ulaşmışlar, oradan da Rusya'ya geçmeyi planlamışlardı. Ancak 6 Nisan 1914'te sınırda yakalanarak kayıkla Tatvan'a gönderilmiş ve askeri müfrezeyle teslim edilerek Bitlis'e getirilmişlerdir.⁴

Ayaklanmanın tertipçileri arasında yer alan ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım ettikleri tespit edilen Gevaş'ın İn Karyesinden Gemici Ömer Yusuf, Mehmed oğlu Musa, Hamo oğlu İsmail, Rüstem oğlu Ali, Ali oğlu Kasım, Mehmed oğlu Fakih, Osman oğlu Emin, Haso oğlu Bekir, İbrahim oğlu Zibo isimli toplam dokuz kişi üçer sene süreyle kürek cezasına çarptırılmışlardır (BOA. BEO. SYS-4302/322595). Bunun yanında Van Valisi Tahsin Bey'in Dâhiliye Nezaretine gönderdiği telgrafta belirttiğine göre halkı siyana teşvik ettikleri gerekçesiyle Gevaş'ın Alaydere halkından Molla Enver, Molla Hacı, Molla Şefik, isyancılara bayrak açarak isyana katılan Hacı Molla Hüseyin, Molla Piran, Molla Şemseddin, Molla Nureddin, Molla Abdullah ve beraberlerindeki yedi kişi yakalanmıştır (BOA. DH. EUM. EMN-85/9). Bu kişilerin hangi cezaya çarptırıldıkları ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Yapılan tahkikat neticesinde Seyyid Ali, Şeyh Şahabeddin, kardeşi 35 yaşlarındaki Mehmed Şirin, Hiritli (Çökekyazı) Fakih Halil, Karkarlı ? Molla Muhyeddin, Korcanlı (Akçalı) Molla Cümdi (kendisinin ifadesi ve hakkında yapılan ihbar neticesinde suçu sabit olmuştur), Cihangir oğlu Mecid, Horozlu Abdullah oğlu 30 yaşındaki Hurşid, Hakan-ı Sabık tüfekçilerinden Hivrisli (Hévril-Bölük yazı) Ali, Hivrisli Hacı Bapir, Humaçlı Hacı Hayran, Yakolu (Ünalı) Ferso oğlu Fakih Selim, Humaçlı Haso oğlu Hacı Mer'an, Humaçlı Hacı Mer'an oğlu Kaso, isyana ilk evvel önyak olan Şetek (Ortakapı?) Nahiyesinden Haçukanlı Yusuf oğlu Süleyman Ağa olmak üzere 14 kişi 23 ve 27 Nisan

⁴ Belgede adı geçen şahısların Erciş'e bağlı Söğütlü köyünde yakalandıkları bilgisi yer almaktadır (BOA. DH. EUM. EMN-85/9).

tarihlerinde idam edilmişlerdir. Bu şahıslardan Hacı Mer'an, Yusuf oğlu Süleyman Ağa, Yakolu Ferso oğlu Fakih Selim 27 Nisan'da idam edilmişlerdi (BOA. DH. EUM. EMN-85/9). Şetek Nahiyesi Şeyh Hasan Köyünden Molla Resul ise 22 Mayıs 1914'te asılarak idam edilmiştir (BOA. BEO. SYS-4294/322017, 1914; BOA. BEO. SYS-4281/321065; BOA. BEO. SYS-4299/322380, 1914).

Konuyla ilgili Dahiliye Nezaretinden Bitlis Vilayetine gönderilen bir şifreli yazıda, Seyyid Ali'nin idamının Kürtler arasında bir matem havasına yol açtığı, bu yönde bir şayia yayılmaya çalışıldığı, bu şayanın Arnavutluk'taki tahrikata benzer olduğu belirtilerek, bunun sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılmasının emredildiği görülmektedir (BOA. DH. ŞFR-42/194, 1914).

Humaç köyünden Molla Selim, Paküsan (Samanyolu) köyünden Şeyh Şahabeddin ve Gayda Tekkesinden 36 yaşlarında Seyyid Ali'nin idam gerekçeleri, isyanı tertip ve tahrik etmek, fesat ve yağma gerçekleştirmek şeklinde belirtilmişti. Arşiv belgelerinde yer alan bilgilere göre, yargılama sırasında Seyyid Ali, vilayet yetkililerine, toplanma mekânı olan Humaç'ta isyancıların toplanmasının önemsiz bir mesele olduğunu söylemiştir. Yine halkı isyana davet eden mektubu kendisinin yazmadığını iddia ettiği halde kendisinin yazdığının anlaşıldığı belirtilmiştir. Söz konusu belgelerde, Seyyid Ali'nin, Gayda Tekkesine gelenleri tanımadığını, oğlu Haydar'ın isyana ne zaman katıldığını bilmediğini, daha sonra bildiğinin anlaşıldığı, Molla Selim ile Şeyh Şahabeddin'i hükümete ihbar ettiğini söylediği halde böyle bir şey yapmadığının ortaya çıktığı, yalnızca Uçum (Sürücüler) köyünden olan köylüleri ihbar ettiğinin anlaşıldığı şeklinde bilgilere de rastlamak mümkündür (BOA. BEO. SYS-4281/321065).

Paküsan köyünden Şeyh Şahabeddin'in kardeşi 35 yaşlarındaki Mehmed Şirin, Şeycuman (Çeltikli) köyünden⁵ 55 yaşlarındaki Molla Said, Humaçlı Mirza Ağa oğlu 60 yaşlarındaki Ferso, Musa oğlu 40 yaşlarındaki Hacı Hayran, Musa oğlu 45 yaşlarındaki Molla Davud, Hamid (Hamo) oğlu 45 yaşlarındaki Fakih Halil, Haso oğlu 50 yaşlarındaki Hacı Mer'an, Hivrisli Hacı Yakub oğlu 35 yaşlarındaki Şeyh Yusuf, Horozlu 45 yaşlarındaki Ali oğlu Mustafa, Horozlu Fakih Halil oğlu Hacı Murad, Bu'can (Bocan-Yeşilsırt) köyünden 50 yaşlarındaki Sofu Abdürrahman (hakkında yapılan ihbar neticesinde ve yapılan tahkikata göre suçu sabit olmuştur), Olek-i Süfla (Aşağı Olek) köyünden Mirza oğlu 50 yaşlarındaki Fakih Ali, Olek-i Ulya (Yukarı Olek) köyünden İsa oğlu 50 yaşlarındaki Yusuf, Şirvan'ın Ürün köyünden 40 yaşlarındaki Mehmed Emin ve 35 yaşlarındaki Ahmedhan, Horozlu Hüseyin oğlu Hacı Bapir ile Şeyhcuman köyünden 50 yaşlarındaki Molla Resul'ün idam gerekçeleri ise isyanın düzenleyici ve yürütücülerinden olmak, sahip olduğu güç bakımından isyanı teşvik ve tahrik

⁵ Konuyla ilgili bir belgede Şeycumanlı gösterilen Molla Said'ın Humaçlı olduğu, bunun yanı sıra Humaçlı gösterilen Molla Resul'un de Şeycumanlı olduğu bilgisine yer verilmektedir (Bknz. BOA. BEO. SYS-4294/322017, 01 Ş 1332/25 Haziran 1914).

etmek, isyana fiilen katılmak ve ön ayak olmaktadır (BOA. BEO. SYS-4281/321065; BOA. BEO. SYS-4299/322380).

Karkarlı Abdülsamed oğlu Molla Muhyeddin'in idam cezası almasının sebebi, isyanın düzenleyicilerinden olmak, yürütülmesine aracılık etmek ve sahip olduğu nüfuz ile isyanı teşvik etmektir. Molla Muhyeddin'in suçu, kendisinin itirafı, Şeyh Aziz'in aleyhinde şahitlik etmesi ve Korcan köyünden Abdülmecid ile Hiritli Beyazid oğlu Fakih Halil'in ihbarı ile sabit olmuştur (BOA. BEO. SYS-4281/321065). Horoz köyünden Abdullah oğlu Hurşid'in suçu, isyanı bizzat desteklemek, isyanın reislerinin tebligatına aracılık etmek ve bu konuda görev almaktır. Korcan Köyünden Molla Cüdi'nin suçu, güvenlik güçleri ile yaşanan çatışmada isyancıların yanında yer almak, genel olarak isyana destek vermek ve olaya iştirak etmek, yine Korcan Köyünden Rençber Cihangir oğlu 40 yaşlarındaki Mecid'in suçu isyanın hazırlık aşamasında görev almak, isyana öncülük etmek ve silahlı bir şekilde isyana katılmaktır. Bu şahısla ilgili olarak, ihbar sonucu Korcanlı İbrahim oğlu Cuma'nın evinde silahıyla birlikte yakalandığı ve suçunun sabit olduğu bilgisi mevcuttur. Hirit köyünden Beyazid oğlu 50 yaşlarındaki Halil'in suçu ise, isyanın alt yapısında hazır bulunmak ve desteklemek, isyana silahlı bir şekilde katılmak ve oğulları Hacı Murad'la Abdülhamid'i isyancılarla birlikte sevk etmek, sonrasında güvenlik güçleri tarafından yakalanan Molla Selim'in askerlerin elinden zorla alınmasında görev almaktır. Mahkemede oğullarının kendisi ile birlikte ikamet etmediklerini söylediği halde daha sonra Seyyid Ali ifadesinde Abdülhamid'in, babası Halil'le birlikte ikamet ettiğini söylemiştir (BOA. BEO. SYS-4281/321065). Hivris köyünden Hasan oğlu İşsiz Ali'nin, isyanı desteklemek ve Molla Selim'in güvenlik güçlerinin elinden zorla ve silahla alınması olayına iştirak etmek suçundan idamlarına karar verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4281/321065). Rus Konsolosluğuna sığınmış bulunan Molla Selim ve arkadaşları da, I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine kayıtsız ve şartsız teslim olmuş ve idam edilmişlerdir (BOA. BEO. SYS-4312/323346, 1914).

İdam cezasına çarptırılanların tamamı Mülkiye Ceza Kanununun 55. Maddesinin 3. Fıkrasına göre cezalandırılmışlardır. Molla Selim'in oğlu Molla Haydar ise isyanı tertip ve tahrik etmek, fesat ve yağma gerçekleştirmek suçlamasıyla idamla yargılanmış, ancak 18 yaşından küçük olduğu için cezası, Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 40. Maddesine göre 10 sene hapis cezasına çevrilmiştir (BOA. BEO. SYS-4281/321065).

Yargılamalarda bazı ilgi çekici hususlar ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede iftira atan bazı kişilerin çeşitli cezaları çarptırıldıkları görülmektedir. İftira attıkları için Hüseyin oğlu Hüso ve oğlu Ömer'in üçer sene kürek cezasına çarptırılmalarına, süvari çavuş Arif oğlu Osman ile Bitlisli Çavuş İshak oğlu Sadık, Tokatlı Hasan oğlu Nusret'in memuriyetten atılmalarına ve ayrıca birer sene prangabendlik cezasına çarptırılmalarına karar verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4299/322378,

1914). Burada dikkati çeken husus iftiranın cezalandırılması ve iftiraya uğramış olanların beraatleridir.

Rusya Konsolosluğuna sığınan Molla Selim ve beraberindekilerin yanı sıra Şeyh Mehmed Emin ve beraberindekiler de dâhil olmak üzere firarda olan toplam 14 kişi hakkında da gıyaben idam cezası verilmiştir. Bunun yanı sıra bir kararla 4, başka bir kararla sekiz olmak üzere toplam 12 kişi vicâhen, 2 kişi ise gıyaben müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. Bir kişiye 10 sene süreyle sürgün cezası verilmiştir. Haklarında ömür boyu sürgün cezası verilen 4 kişi ile 10'ar sene sürgün cezası verilen bir kişi Taif'e gönderilmiştir (BOA. DH. EUM. EMN-85/9). Buna göre eski Bitlis Mebusu Müftüzade Sadullah, Abdullah oğlu Şeyh Nasreddin, Şeyh Abdürrezak Efendi'nin mahdumu Şeyh Nasrullah isyanın tertipçisi oldukları ve Seyyid Ali'ye hizmet ettikleri iddiasıyla yargılanarak suçlu bulunmuşlar ve Mülkiye Ceza Kanununun 58. maddesi ile 66. maddesinin son fıkrası gereği aileleri ile birlikte ömür boyu sürgün cezasına çarptırılmışlar (BOA. BEO. SYS-4302/322595, 1914) ve Diyarbakır üzerinden Taif'e gönderilmeleri kararlaştırılmıştır. Yine Cibranlı aşiretinden Cüdi ve Sadık'ın da Diyarbakır üzerinden Taif'e gönderilmeleri kararlaştırılmıştır (BOA. DH. EUM. EMN-85/9; BOA. BEO. SYS-4290/321738, 1914).⁶ Taife sürgün edilmelerine karar verilenlerin gerek kara yolu gerekse deniz yolu ile nakillerinin mümkün olmadığı anlaşıldığından bu kişilerin Medine'de bırakılmalarına karar verilmiştir (BOA. DH. ŞFR-42/102; BOA. DH. ŞFR-43/130,07 1914). Medine'de bırakılmalarına karar verilen Şeyh Nasreddin, Şeyh Nasrullah ve Eski Bitlis Mebusu Müftüzade Sadullah, Dahiliye Nezaretine müracaat ederek, Medine'nin sıcak ikliminin elverişli olmaması ve kendi hastalıkları nedeniyle hiç olmazsa iki aylık bir süre için Suriye'de tutulmak istemişlerdi (BOA. DH. EUM. EMN-85/9). Ancak bu taleplerinin karşılanmadığı anlaşılmaktadır. Taif'e sürgün edilenlere, benzer durumlarda yapıldığı gibi yevmiye bağlanması da kararlaştırılmıştır (BOA. BEO. SYS-4290/321738).

Bunun dışında iki kişi vicâhen 15'er sene, iki kişi vicâhen, iki kişi gıyaben 10'ar sene, 29 kişi vicâhen, 13 kişi gıyaben 5'er sene, 12 kişi vicâhen, 4 kişi gıyaben üçer sene kürek cezasına çarptırılmışlardır. 3 kişi vicahen, bir kişi gıyaben kalebentlik cezası, 3 kişi vicâhen prangabentlik cezası, 35 kişi vicahen, bir kişi gıyaben adi hapis cezası almışken, 143 kişi tahliye edilmiştir. Daha sonra tahliye edilenlerin sayısı 243'e yükselmiştir. Haklarında kürek ve kalebentlik cezası verilen 62 kişi ilk etapta Elazığ'a (Mamuretülaziz) gönderilmiş, bunlardan 27'si Ankara, 30'u Sivas, 5'i de Sinop hapisanesine sevk edilmişlerdir (BOA. DH. EUM. EMN-85/9). Ancak Ankara'ya sevk edilmelerine karar verilenlerin, buradaki hapisanenin kerpiçten inşa edilmiş, eski ve harap bir bina olması,

⁶ Konuyla ilgili başka bir belgede Taif'e sürgün edilenlerin Bitlis Eski Mebusu Abdullah, Şeyh Nureddin, Nasreddin, Şeyh Nasrullah, Simek Köyünden Sadık ve Cibranlı Aşiretinden Cüdi oldukları şeklinde bilgi mevcuttur (Bknz. BOA. BEO. SYS-4290/321738). Bu konuda ayrıca bknz. (BOA. DH. ŞFR-41/46, 1914; BOA. DH. ŞFR-42/72, 1914; BOA. DH. ŞFR-42/102, 1914).

güvenli olmaması nedeniyle Konya'ya gönderilmelerine karar verilmiştir (BOA. DH. MB. HPS-961/47, 1914).

İSYAN DOLAYISIYLA TALTİF EDİLENLER

Öte yandan bölgedeki aşiretlerin bazıları ile din bilginlerinin bir kısmı hükümet yanlısı hareket ettikleri için isyandan sonra çeşitli madalyalarla taltif edilmişlerdir (BOA. DH. KMS-21/55, 1914; BOA. BEO. SYS-4312/323346; BOA. DH. KMS-27/32, 1914; BOA. DH. ŞFR-21/44; BOA. BEO. SYS-4323/324157, 1914). İsyanın bastırılmasında yararlılığı görülen kamu görevlilerinin de ödüllendirilmesi için çalışmalar yapılmıştır.⁷ Bu çerçevede çeşitli devlet görevlilerine nişan ve madalya verilmiştir. Buna göre Yeni Vali Mustafa Abdülhalık Bey, Siirt Mutasarrıfı Kazım Efendi, Erciş Kaymakamı Ali Rıza Bey ve Gevaş Kaymakam Vekili Halid beyler, Hudud Bölüğü Kumandanı Yüzbaşı İdris, Adilcevaz Takım Kumandanı Receb Efendi, Erciş Jandarma Tabur Kumandanı Yüzbaşı Osman ve Erciş Bölük Kumandanı İsmail Naci ve takım kumandanı Rüstem ve Receb Efendiler, Reşadiye ve havalisinde bulunan Nizamiye Müfrezesi Kumandanı Mülazim Dağıstanlı Mehmed Efendilerin ödüllendirildikleri görülmektedir. Vali ve kaymakam gibi üst düzey devlet görevlilerine daha çok madalya, nişan gibi ödüller, asker ve polisler ise madalyanın yanı sıra terfi ve maaş ödülleri verilmiştir (BOA. DH. EUM. 2. Şb-1/28, 1914).

Bu kapsamda yararlılıkları görülen jandarma zabitanından iki mülazım-ı evvelin kademesine iki sene zam yapılması, iki mülazım-ı saninin nişan-ı zişan ile taltif edilmesi, bir binbaşının rütbesine iki sene zam yapılmasının yanı sıra dördüncü dereceden nişanla taltif edilmesi, bir yüzbaşının kademesine iki sene zam yapılması kararlaştırılmıştır (BOA. BEO. MTV-4300/322459, 1914). Kimi askerler de maaşla veya başka yerlere tayin edilmek suretiyle ödüllendirilmişlerdir. Yine rütbeli veya rütbesiz polisler ile sivil memurlardan da yararlılıkları görülenlerin ödüllendirildikleri anlaşılmaktadır. Hatta ödüllendirilenlerin listesinde adı önce unutulup sonradan eklenenler de vardı. Bunlardan biri de Merkez Jandarma Bölük Kumandanı Yüzbaşı Ömer Şefik Efendi idi. Yanlışlık fark edilmiş ve adı geçene de ödül verilmiştir (BOA. DH. EUM. MH-91/10, 1914; BOA. DH. EUM. 2. Şb-1/28).

Bitlis isyanının bastırılması için çeşitli yerlerden Bitlis'e asker sevk edilmesi ihtiyacı hâsıl olmuştu. Bu çerçevede Midyat'ta da bazı sıkıntılar olmasına ve müdahaleye ihtiyaç bulunmasına rağmen bu harekât askıya alınmış ve askerlerin Siirt bölgesine gönderilmesine karar verilmişti. Askerlerin Bitlis'e doğrudan

⁷ Bunlardan biri olan 19 Hudut Bölüğü kumandanı İdris Efendi'nin Gevaş Jandarma Bölüğü Kumandanlığına getirilmesi ile ilgili talebinin karşılanması için yoğun bir çaba sarf edilmiş, ancak 1329 tarihinde çıkarılan nizamname ile bu tür tayinlerin yasaklanmış olması nedeniyle adı geçenin tayini mümkün olmamıştır (BOA. DH. EUM. EMN-114/36, 1914; BOA. DH. EUM. EMN-114/61, 1914; BOA. DH. EUM. EMN-88/7, 1914).

gönderilmeleri yerine Siirt'e nakledilmesinin sebebi, Botan bölgesinin Bitlis İsyanına destek verme ihtimali idi. Bu nedenle Dahiliye Nezaretinden Diyarbakir Vilayetine gönderilen şifreli bir telgrafta, askerlerin Botan bölgesini kontrol altında tutabilmeleri maksadıyla Siirt taraflarında mevzilenmek üzere görevlendirilmelerinin sağlanması emredilmişti. Aynı telgrafta ayrıca Midyat'ta toplanmış bulunan ağalara gerekli nasihatlerin yapılarak Bitlis fesadâtının akim kalması konusunda gerekli gayreti göstermelerinin kendilerinden istenmesi emredilmişti (BOA. DH. ŞFR-39/180, 1914). Yine Van ve Muş'tan da Bitlis'e takviye asker gönderilmişti (BOA. DH. ŞFR-39/7, 1914).

Bitlis Ayaklanması esnasında devletin yanında yer alan kişiler, daha çok bölgenin tanınmış şeyhleri ve ileri gelenleriydi. Bu kişilerden bazıları, bölgede sükûneti temin etmek üzere halk arasında gezerek nasihatlerde bulunmak suretiyle devlete destek vermişlerdi (BOA. DH. İD-185/47). Ayaklanma esnasında destek isteyenlere red cevabı verenler ile devletin yanında yer alanlara madalya verilmesi kararlaştırılmıştır. Konuya dair bir arşiv belgesinde, Dâhiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Sadrazamlık Makamına gönderilen ve "Bitlis Hadisesi esnasında hüsn-i hizmetleri görülen bazı zevâtın nişanla taltifleri hakkında" şeklinde bir başlık taşıyan teklif yazısında ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir (BOA. DH. KMS-21/55): Bitlis Ayaklanması esnasında askere, adamlarıyla beraber yardım eden ve en evvel silah alan Bitlisli Hacı Necmeddin Efendi zade Şeyh Şemseddin ve asilerin teklifine kesin bir şekilde red cevabı veren Bitlis'te oturan Küfrevî Şeyhi zade Şeyh Abdülbaki ve Hacı Fazıl Efendi zade Şeyh Mehmed ve o günlerde Mutki'de bulunarak ahali-yi İslamı teskin etmeye gayret ettiği anlaşılan Şeyh Fethullah Efendi zade Şeyh Alaeddin ve aynı zamanda hükümet lehinde mesai harcayan Norşin'de mukim Şeyh Ziyaeddin Efendilerin beşinci rütbeden birer nişan ile taltifleri Bitlis Vilâyeti tarafından yazı ile teklif edilmiş ve bu teklif Dâhiliye Nezareti tarafından da uygun görülmüştür. Yapılan yazışmalardan sonra adı geçenlere nişan verilmesi kararlaştırılarak ilgililere ulaştırılmak üzere nişanları gönderilmiştir (BOA. BEO. SYS-4312/323346; BOA. DH. KMS-27/32; BOA. DH. KMS-21/55, 1914; BOA. BEO. SYS-4312/323346; BOA. DH. EUM. 2. Şb-1/28). Bu beratlardan bir ara harç alınması gündeme gelmiş ancak harç alınmasının doğru olmayacağına karar verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4312/323346). Dolayısıyla bu kişilerden berat için harç alınamayacağı vurgulanmıştır. Yine Bitlis İsyanı sırasında devlete yararlılıkları görülen memurlara da 1950 kuruş para ödülü verilmesi kararlaştırılmıştır (BOA. DH. EUM. EMN-97/47, 1915). Böylelikle devlet, devlet görevlisi ve sivil vatandaşlarından aldığı destekle içinde bulunulan savaş şartları dolayısıyla kendisini uzun süre meşgul etme potansiyeli bulunan bir olayı fazla büyümeden bastırmayı başarmıştır.

BERAAT VE TAHLİYE KARARI VERİLENLER İLE AF EDİLENLER

Bitlis İsyanı dolayısıyla yakalanan veya yakalanmalarına karar verildiği halde ele geçirilemeyen çeşitli kişilerin davası görülmüş ve içlerinde beraat edenler

olmuştu. Bu kişiler hakkında verilen kararlarda suçlarının sabit olmadığı yönünde kanaat belirtilmiş olması dikkate değerdir. Buna göre yargılanıp beraat edenlerin bilgileri arşiv belgelerinde şu şekilde yer almıştır: Hersan Mahallesinden Mahmud oğlu Mahmud, Mahzumi Şemseddin, Haydo oğlu Halid, Lal Tahir oğlu Muhyeddin ve kardeşi Mehmed, isyana katılmaları ile ilgili olarak suçları sabit olmadığından gıyaben beraat etmelerine karar verilmiştir. Ancak belgede Mehmed'in isminin sonunda "mahallince evrakı ikmal olunmadı" ifadesi yer almaktadır (BOA. BEO. SYS-4299/322380).

Reşit oğlu Molla Salih'in, isyana katıldığı ile ilgili sabit delil bulunmadığından tahliye ve beraatine karar verilmiş, karar yüzüne okunmuştu. Yine Humaçlı Esad oğlu Abdülhakim'in isyana katılmadığı anlaşıldığından beraatine, ancak asker muayenesini yaptırmadığı için askerlik şubesine teslim edilmesine karar verilmiştir. Şirvan'ın Pol Köyünden Süleyman oğlu Mısto ve Kursunc (Karbastı) Köyünden Süleyman oğlu Ali'nin isyana dahil sabit olmadığından beraat ve tahliyelerine karar verilmişti (BOA. BEO. SYS-4302/322595). Tatvan (Sekiliyazı) Köyünden Mer'an oğlu Cafer, Cafer oğlu Yusuf ve Korcan Köyünden Papir (Bapir) oğlu Abdülkerim, Mağrebiyan (Keklikdüzü) Köyünden Abdi oğlu Şeyh İbrahim, Hevroli ? Köyünden Muhtar Halid oğlu Genco, Hivrisli Sofu Reşid oğlu Sefer, İskambo? Köyünden Molla Hüseyin oğlu Mehmed isimli kişilerin isyana iştirakleri hakkında sabit bilgi bulunmadığından beraatlerine karar verilerek karar yüzlerine okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4302/322595). Bünyad (Binbad)? Köyünden Tohlu oğlu Mehmed, Pervari Kazasının Toz Köyünden Şahbaz oğlu Ali, Şirvan'ın Kaşır Köyünden Ma'zol oğlu İbrahim'in isyanın reislerinden Mehmed Emine yataklık ettiklerine dair yeterli delil olmadığından, beraatlerine karar verilmiş ve karar yüzlerine okunmuştur. Erciş'in Erşad köyünden Mehmed oğlu Senyin Ağa, Erşad-ı Süfla (Aşağı Erşad) köyünden Şeviş oğlu Halid isyanın reislerinden bazılarının firarına yataklık ettikleri şüphesiyle yargılanmışlar, olayla ilgileri olmadığı anlaşıldığından beraat ve tahliye edilmişlerdir.

Şark nahiyelerinin Korane köyünden Mirza oğlu Temriz, Hizan'ın Külad (Gökay) Köyünden Mehmed oğlu Derviş, Gevaş'ın Mecarus (Miçaros) Köyünden Keleş oğlu Hacı Said, Gayda Köyünden Mehmed oğlu İsa, Şirvan'ın Bereli köyünden İbrahim oğlu Mahmud (nam-ı diğer Mehmed) Ruslara casusluk etmek şüphesiyle yargılanmış, ancak suçları olmadığı anlaşıldığından beraat ve tahliyelerine karar verilerek karar yüzlerine okunmuştur. Aynı meseleden dolayı yargılanan Hizan'ın Hirit köyünden Aziz oğlu İsa suçsuz bulunarak tahliyesine karar verilmiş, ancak başka bir suçtan aldığı 45 günlük hapis cezası nedeniyle salıverilmemiştir. Yine Azizan Sülukan Aşiretinden Hacı oğlu Süleyman, Mehmed oğlu Muhsin, aynı aşiretten Perha (Perhend-Kireçtaşı)? köyünden Yusuf Davaz, aynı aşiretten Ziyab? Köyünden Mirza oğlu Mehmed hakkında beraat ve tahliye kararı verilmiştir. Pinbar aşiretinden Muradan köyünden Cümdi oğlu Hasan, Namo oğlu Mahmud, aynı aşiretten Bakır? köyünden Süleyman oğlu Hacı Aziz isimli

kişilerin örfi idareye muhalefet ve saldırı gerçekleştirme şüphesiyle yapılan yargılamaları beraat ve tahliye kararı ile sonuçlanmıştır. Bu kişiler zaten tutuklu olmadıkları için bu maksatla başka bir işlem yapılmamıştır (BOA. BEO. SYS-4302/322595). Külat köyünden Mikdad, Mecid ve Abdulkadir'in isyana katıldıklarına dair sabit bir delil bulunmadığından beraat ve tahliye edilmeleri kararlaştırılmıştır (BOA. BEO. SYS-4301/322534, 1914). Yine İronlu? Abdi Bey ve oğlu Ferman'ın da beraatlerine karar verilmiştir.

Bitlis Divan-ı Örfi tarafından yapılan yargılamaları sonucunda beraat eden bazı kişiler hakkında muhbirlerin beyanı dışında sabit bir delile rastlanmadığı vurgulanmış ve bu kişilerin isyanla ilişkileri tespit edilememiş olduğundan beraat edilmelerine karar verildiği belirtilmiştir. Kararda Nuh Bey oğlu Abdi Bey hakkında yapılan ihbarın sadece iftiradan ibaret olduğunun tespit edildiği vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra iftira attıkları tespit edilen sivil ve asker bazı kişiler çeşitli cezalara çarptırılmışlardır. Buna göre Hüseyin oğlu Hüso'nun ve onun oğlu Ömer'in Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 213. Maddesinin 2. Fıkrasına göre üçer sene süreyle kürek cezasına çarptırılmasına karar verilmiş ve karar yüzlerine okunmuştur. Hizan'da görevli Süvari Çavuş'u Arif oğlu Osman, Bitlisli Çavuş İshak oğlu Sadık, Tokatlı Hasan oğlu Nusret görev yerlerini terk ederek Bitlis şehir merkezine gelmiş ve ihbarda bulunmuşlardı. Yapılan incelemede ihbarın asılsız olduğu, bu kişilerin ayrıca görev yerlerini terk etmelerinin de suç olduğu, ancak davranışlarında isyan gayesi olmaması nedeniyle daha ağır bir ceza yerine memuriyetten atılmalarına ve birer sene süreyle prangabendlik cezasına çarptırılmalarına ittifakla karar verilmiş ve karar yüzlerine okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322378).

İsmail oğlu Sadullah'ın, yargılandığı halde isyana katılmadığı tespit edilmiş ve beraat etmesine karar verilerek karar yüzüne okunmuştur. Yine Derviş oğlu Ali'nin de isyana katılmadığı tespit edildiğinden beraat ve tahliyesine, yüzüne okunarak karar verilmişti. Beraat ve tahliye edilenlerden biri de İbrahim oğlu Süleyman'dı. Beraat ve tahliye edilip karar yüzlerine okunanlardan bazıları da şunlardı. Velican oğlu Hacı Ömer, Abdülkerim oğlu Halid, Yusuf oğlu Abdullah, Gevar Mezrasından Mehmed oğlu Hüseyin, Mazı oğlu Veli Ahmed, İsmail oğlu Halef, Abdürrahman oğlu Esad. Hündzade Ahmed Osman'ın isyana katıldığı ile ilgili sabit bilgiler mevcut olmadığından beraat ve tahliyesine, yüzüne okunarak karar verilmişti. Aşağı Olek Köyünden Kasım oğlu Hasan, gasp olayında bir müdahalesi tespit edilemediğinden beraatine karar verilerek tahliye edilmiş, karar yüzüne okunmuştu. Sürüm (Deliktaş) Köyünden Mustafa oğlu Molla Mehmed, Mustafa oğlu Molla Mehmed⁸, Mehmed oğlu Molla Ali, Musa oğlu Hamo, İrfan oğlu Saido, Hasan oğlu Halef, İsmail oğlu Cihangir, Mustafa oğlu Şaban, Ömer

⁸ Aynı köyden Mustafa oğlu Molla Mehmed isminde iki kayıt mevcuttur. Bunlardan biri 65. kayıta, diğeri ise 85. kayıta yer almaktadır. Her ikisi de aynı köyden ve her ikisi de beraat ve tahliye olduğuna göre muhtemelen kayıt tekrarı yapılmış olmalıdır. Bunun yanında iki ayrı kişi olma ihtimali zayıf da olsa mevcuttur.

oğlu Mehmed, Yako Köyünden Ali oğlu Hacı Ali, Halil oğlu Sofu Mehmed, Mustafa oğlu Sofu Arif, Şamti? Oğlu Muhtar Halef, isyana katılmaları sabit olmadığından beraat ve tahliye edilmişler ve karar yüzlerine okunmuştur. Düşülen kayıta ayrıca, konu hakkında daha önce padişahın iradesinin çıktığı da ifade edilmiştir. Kızılmecit Mahallesinden Mirza oğlu Osman, Kulpik (Gülpik-Süttaş) Karyesinden Ahmed oğlu Hurşid, aynı karyeden Ahmed oğlu Said, Haçukan Karyesinden Beno oğlu Namı, Horoz Karyesinden İbrahim oğlu Mustafa, İz (Çevre) Karyesinden Abbas oğlu Cuma, Reşadiye'nin Koş (Kiş-Çatakdeğirmen?) Karyesinden Süleyman oğlu Hasan, Serseran? Karyesinden Murad oğlu Molla Said, Serseran Karyesinden Ahmed, oğlu Mahmud, Gülpik Muhtarı Ali oğlu Ali, Gülpik Karyesinden Yahya oğlu Hamza, Horoz Karyesinden Mehmed oğlu Reşid, Zeydan Mahallesinden Yakub oğlu Emrullah, Ternis (Termis)? Karyesinden Abdullah oğlu Asım, Şirvan'ın Hozyat Karyesinden Resul oğlu Selim, isyana iştirakleri sabit olmadığından beraat ve tahliye olmuşlardır. Bunlarla ilgili olarak daha önce irade çıkmıştır. Erto? Kazasının İz Karyesinden Abdo oğlu Haco-yı Emikî, hükümete karşı hareketi sabit olmadığından beraat ve tahliye olmuştur. Jandarma Çavuşu İsmail oğlu İbrahim de, isyana iştiraki sabit olmadığından beraat etmiştir. Bu kişi ile ilgili kayıta, tahliye ifadesine yer verilmemiştir. Kursunc Muhtarı Hüseyin oğlu Hasan da, isyana katıldığı sabit olmadığından beraat ve tahliye olmuştu. Bu kişi ile ilgili olarak, mahallince evrakının ikmal olmadığı ifadesi konulmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322380, 1914).

Simek (Doğruyol) Karyesinden Yasin oğlu Süleyman, Süleyman oğlu Mustafa, Dirvan? Karyesinden Yasin oğlu Süleyman, yine Dirvan Karyesinden Keleş Sadık'ın isyana katılmaları ile ilgili sabit bir delil bulunmadığından beraat ve tahliyelerine karar verilmiş, karar yüzlerine okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4302/322595). Hersan Mahallesinden Ahmed oğlu İrfan, Zeydan Mahallesinden Halid oğlu Abdulbaki askere, Kürtlere silah atılmaması telkininde bulunduğu iddiasının sabit olmaması nedeniyle beraat etmişlerdir (BOA. BEO. SYS-4307/322978).

Mahkeme tarafından yargılanan toplam 136 kişinin 88'i idam, hapis, kürek cezası, prangabendlük ve kalebentlik cezası şeklinde çeşitli cezalara çarptırılmıştır. Bir kişi ise ailesi ile birlikte sürgün edilmiştir. Bu kişinin nereye sürgün edildiğine dair herhangi bir ayrıntı mevcut değildir. Bunun yanı sıra 46 kişinin de suçları sabit olmadığından beraat ederek tahliye oldukları görülmektedir. Buna göre toplam 134 kişilik bir liste olmuştur. Geriye kalan iki kişi ile ilgili bir kayıt söz konusu değildir. Toplam tahliye olanların sayısı 48 idi. Bunlardan biri Jandarma çavuşu İsmail oğlu İbrahim'di. Ancak liste incelendiğinde altına düşülen kayıta da geçtiği gibi mahkemede yargılanarak çeşitli cezalara çarptırılan veya beraat ederek tahliye olanların toplam 136 kişi olduğu görülmektedir. Ancak listede yer alan isimlerden biri tekrar diğeri ise jandarma çavuşu olduğundan geriye kalanların toplam sayısı 134 kişi olarak tespit edilmiştir.

Karkar Köyünden Çeko oğlu Zübeyir, Reşo oğlu Hüseyin, Halid oğlu Şerif, Hüsam oğlu Mehmed, Tahir oğlu Sübhan, Şerif oğlu Brahim (İbrahim)'in isyana katıldıklarına dair sabit bir suçları tespit edilemediğinden beraat etmişlerdir. Karar yüzlerine okunarak tebliğ edilmiştir (BOA, BEO. SYS-4302/322595). Davası düşenler olmuştur. Bunlardan biri de Karkar Köyünden Mehmed oğlu Fethullah'tı (BOA, BEO. SYS-4302/322595).

Yargılamalar ve alınan kararlarla ilgili olarak Harbiye Nezareti'nin, süreci anlatan yazısında Bitlis isyanına katılanların tahkikatı ve yargılanmaları için kurulmuş bulunan Divan-i Harb-i Örfi tarafından yargılamaların yapıldığı ve bazı şahıslara çeşitli cezalar verilirken bir kısmının beraat ettiği, bu şahısların bazıları hakkında verilen hükümlerin onaylanarak uygulandığı, bir bölümü hakkında verilen kararların ise henüz onaylanmadığı bilgisine yer verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4299/322380).

“Ma‘ruz-u Çaker-i Keminelidir ki

Bitlis Vakı‘a-i ‘isyaniyyesinde zî-medhal olanlar hakkında icray-ı tahkikat ve muhâkemat eylemek üzere bâ irade-i seniyye-i cenab-ı padişahî mahalinde teşkil olunan divan-ı harb-i örfiyece icra kılınan muhâkemat neticesinde şimdiye kadar verilen hükümleri havi olub otuz dördüncü fıkra kumandanlığından ba tahrirat irsal kılınan mazbatalardan mündericatı muhtac-ı arz ve istizan olmayan veya evvelce ahkâmı tenfiz edilmiş olanları bâ tefrik mütebaki yirmi altı kıt‘a mazbata-i hakimiye mündericatına göre suver-i muhtelifede tecziyeleri veya beraatları hüküm olunan eşhasın esamisiyle haklarında verilen hükümleri mütezammın olarak cedvel şeklinde tanzim olunan irade-i seniyye layihası mazbata-i mezkure ile ma‘an ve leffen takdim kılınan eşhas-ı merkumeden bir kısmının mücazat-ı mahkumeleri evvelce ba telgrafname vakı‘ olan iş‘ar üzerine bi‘l-istizan irade-i seniyye-i cenab-ı padişahiye iktiran etmiş ve ba‘zılarının hakkındaki hükümleri dahi tenfiz ve icra edilmiş ise de keyfiyet-i tecziyeleri henüz tasdik-i aliye iktiran etmemiş olanlarla muhtalaten yazılmasından dolayı bunların tefriki mümkün olamayarak isimleri hizasında ayruca tasrih-i keyfiyet edilmiş olmağla suret-i ma‘ruzeye nazaran iktizasının ifa ve neticesinin emr ve inba buyurulması manut-ı irade-i aliyye-i daver-i ehamileridir ol babda emr-u ferman hazret-i veliyyü‘l-emrindir

Fi 13 Şa‘ban sene 332 ve fi 24 Haziran sene 330

Harbiye Nazırı

Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisi”

Yargılanarak haklarında çeşitli kararlar verilen kişilerin yer aldığı listenin altına düşülen kayıтта, alınan kararların tasdik edildiğine dair ifadeler yer almaktadır. Buna göre 88 şahıs hakkında çeşitli cezalar verilmişken 46 kişinin beraat ettiği görülmektedir. Söz konusu kayıтта yer alan ifadeler şunlardır:

“Bitlis Vaka-yı isyaniyesinden dolayı maznun-u aleyhim olub mahalli divan-ı harb-i örfiyyesince icra edilen muhakemeleri neticesinde suver-i muhtelifede tecziyelerine veya medhallerinin adem-i sübutuna mebni beraat ve tahliyelerine karar verilen iş bu cedvelde esamisi muharrer eşhasdan seksen sekizinin bi’l-muhakeme tebeyyün iden nev‘-i cürmlerine göre mülkiye ve askeri ceza kanunnamelerinin mevad-ı mahsusasına tevfikan isimleri hizasında gösterilen meşruhat vechiyle icra-yı mücazatlarına ve kırk altı şahsın dahi beraatlarına dair mahal-i divan-ı harb-i örfiyyesince verilen kararlar tasdik olunmuşdur.

İş bu irade-i seniyyenin icrasına harbiye nazırı me’murdur. Fi 18 Şaban Sene 332 fi 29 Haziran sene 330”

Harbiye Nazırı Erkanı Harbiye-i Umumiye Reisi

Sadra‘zam Mehmed Said (BOA. BEO. SYS-4299/322380)

Sadaret kaleminden Harbiye Nezaret-i Celilesine gönderilen 19 Ş 1332/13 Temmuz 1914 tarihli yazıda şu ifadelere yer verilmişti (BOA. BEO. SYS-4299/322380).

“24 Haziran 330 tarihli ve 272 numaralı tezkere-i aliyyelerine cevabdır.

“Bitlis vaka-yı isyaniyesinde maznun-ı aleyhim olan eşhasın seksen sekizinin bi’l-muhakeme tebeyyün iden nev‘-i cürmlerine göre isimleri hizasında gösterilen meşruhat vechiyle icray-ı mücazatlarına ve kırk altı şahsın dahi beraatlarına dair mahal-i divan-ı harb-i örfiyyesince verilen kararlar lede’l-arz tasdik-i ali-yi cenab-ı padişahiye iktiran iderek ol babdaki irade-i seniyyenin suret-i müsveddesi evrak-ı mute‘allıkasıyla birlikde leffen taraf-ı devletlerine gönderilmiştir efendim.

29 Haziran 330 tarihli irade-i seniyye üzerine”

İsyanın devamında ve sonrasında dikkate değer bazı olayların da meydana geldiği anlaşılmaktadır. Bunlardan birinde Osman adındaki oğlu Sivas’a sürgün edilen Bitlisli Rındi isimli bir kadının, oğlunun serbest bırakılması için Dâhiliye Nezaretine gönderdiği telgraftı. Telgrafta yer alana bilgilere göre, oğlu birkaç ay evvel sürgün edilen kadın, oğlunun sürgününün kendilerini çok perişan ettiğini, on iki nüfustan meydana gelen ve aralarında çocukların da bulunduğu ailesinin çok sıkıntı çektiğini, kendilerine bakacak kimseleri bulunmadığını ifade ederek bu perişanlığa son vermek üzere Osman’ın affedilmesini talep etmiştir (BOA. DH. EUM. 2. Şb-2/31, 1914). Yine isyan dolayısıyla Bitlis’te gözetim altında tutulan, Hizan’da yaşayan ailesini görmesine izin verilmeyen Seyyit Alizade İsmet adındaki medrese talebesi de, isyanla herhangi bir ilgisi olmadığını belirterek affını talep etmiştir.⁹

⁹ İsmet’in dilekçesinde dile getirdiği hususlar şunlardı: “Kulları on dört yaşındayım medrese yolundan başka meslek tanımamış Allah’ıma ‘ibadetden padişahıma du‘adan başka bir şey’ öğrenmemiş ma’sumum. Bitlis hadisesi üzerine altı mah evvel Hizan’da sahipsiz saygısız kalan

Birinci Dünya Savaşının çıkması ve Osmanlı Devletinin fiilen savaşa girmesi ile birlikte Bitlis isyanı hakkında da çeşitli kararlar verilmiştir. Buna göre cezaevinde bulunan, sürgünde olan bazı kimselerin af edilmesine karar verilmiştir. Bundaki en önemli gerekçe af kararlarının İslam kamuoyunda olumlu bir etki yapacağı düşüncesi idi (BOA. BEO. SYS-4323/324157, 1914). Buna göre Medine, Ankara Sivas ve Bitlis ile bazı yerlerde hapis bulunan kişilerin af edilmesi kararlaştırılmıştır (BOA. BEO. SYS-4323/324157; BOA. BEO. SYS 4328/324576-2-1, 1914; BOA. BEO. SYS-4328/324576, 1914). Bununla ilgili Meclis-i Vükela kararı padişah tarafından onaylanmıştır (BOA. BEO. SYS-4323/324157, 1914; BOA. BEO. SYS-4323/324157, 1914). Bu karar, ilgili yerlerdeki yetkili birimlere, gereğinin yapılması için gönderilmiştir (BOA. DH. ŞFR-47/190, 1914). Ancak affi gündeme gelen fakat hükümetçe kabul edilmeyenler de vardı. Bunlardan biri de Bitlis Eski Mebusu Müftüzade Sadullah Efendi idi. Daha önce Seyyid Ali'nin fesadane emellerine hizmet etmek ve isyanı tertip etmekten mahkûm olmuş olan, cezası padişah tarafından onaylanan ve ailesi ile birlikte ömür boyu sürgün cezasına çaptırılan Sadullah'ın affi için annesi Ayşe, telgrafla hükümete müracaat ederek oğlunun affını talep etmiş ancak kendisine verilen cevapta bu konuda yapılabilecek herhangi bir şey olmadığı belirtilmiştir (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Bitlis Divan-ı Harbi tarafından haklarında af kararı verilenler de vardı. Bunlardan biri daha önce Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 58. Maddesine göre müebbeden kalebind edilmesine karar verilmiş olan Uçum Köyünden firari Şeyh Mazhar'dı. Şeyh Mazhar'ın mahkûm edilmesinin gerekçesi, köyleri dolaşarak halka isyan lehinde telkinlerde bulunması şeklindeydi. Affi ile ilgili sadır olan İrade-i Seniyye'de ise suçunun sabit olmadığı, daha evvel bir fenalığının ve zorbalığının bulunmadığı, hakkındaki iddianın, kendileriyle husumeti olan Seyyit Ali'nin taraftarlarının kendisi hakkındaki ifadeleri olduğu belirtilmiştir (BOA. BEO. SYS-4295/322103, 1914). Konu ile ilgili bir kayıta Kürtlerin Bitlis üzerine geldikleri sırada kendisinin onlara iştirak etmediği gibi kendisine mensup herhangi birini iştirak ettirmediği vurgulanmıştır. Şeyhin affi konusunda gerek Bitlis gerekse Van vilayetlerinden gelen telgraflarda lehinde beyanatlar bulunduğu belirtilmiştir (BOA. BEO. SYS-4295/322103). Konu ile ilgili başka bir kayıta, Şeyh Mazhar'ın Kürt Gönüllü Taburunda kumandanlık etmiş olan Mehmed Sadık'ın biraderi olduğu ve kendisi hakkında Mehmed Sadık'ın olumlu görüşler beyan ettiği vurgulanarak adı geçenin af edilmesinin uygun görüldüğü belirtilmiştir (BOA. BEO. SYS-4295/322103). Ayrıca firar eden Şeyh Mazhar'ın mahkemeye gelmediği dile getirilmiştir. Buna göre iddiaların iftira olduğu anlaşılmış ve adı geçenin af edilmesine karar verilmiştir. Bu kararın Dahiliye Nezareti tarafından

hanemden validelerimden ayrılarak Bitlis'e götürüldüm, serbest geziyorum. Fakat haneme validelerim nezdine gidemiyorum sadakatden devlete du'adan başka fikri bulunmayan kullarının" affını beklemekteyim (BOA. DH. EUM. 2 Şb-2/46, 1914).

da uygun görüldüğü vurgulanmıştır (BOA. BEO. SYS-4299/322374; BOA. BEO. SYS-4295/322103).

SONUÇ

Sultan Reşat'ın padişah ve İttihat ve Terakki'nin hükümette bulunduğu 1914 yılında baş gösteren Bitlis İsyânının mahiyeti ile ilgili iki farklı görüş mevcuttur. Bunlardan biri isyanın bir Kürt Milliyetçiliği hareketi olduğu, diğeri ise dini karakterli bir isyan olarak ortaya çıktığı şeklindedir. İsyânın liderlerinin konuyla ilgili görüşlerine ve beyanlarına bakıldığında bu hareketin ağırlıklı olarak dini bir takım hassasiyetlerden çıktığı görülecektir. Ancak belgelerde ve gazetelerde geçen ifadelerden anlaşıldığı kadarıyla olayın bir Kürt İsyânı olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmaktaydı. Bunun nedeninin, hükümeti ve padişahı dine mugayir hareketlerin muhatabı olmaktan çıkarma gayreti olduğu düşünülmektedir. Çünkü bu dönemde gerek Sultan Reşat gerekse İttihat ve Terakki Hükümetinin bazı üyeleri hakkında mason oldukları yönünde çeşitli suçlamalar yapılmakta ve hükümetin dine aykırı davranışlar sergilediği yönünde güçlü iddialar ileri sürülmekteydi. İsyânı başlatanların üçünün de din bilgini olması ve destekleyenlerin genellikle dini çevrelere mensup kişilerden meydana gelmiş olması isyanın mahiyeti hakkında bir fikir vermektedir.

Başlangıçta Rus konsolosluğuna sığınan Molla Selim ve beraberlerindeki I. Dünya Savaşının çıkması üzerine Osmanlı Hükümetine teslim olmuşlardır. İsyânın lideri durumundaki kişilerin yanı sıra isyandaki etkileri ileri düzeyde olanlar idam cezasına çarptırılmışlardı. Bunun yanında çok sayıda kişiye hapis, kürek, sürgün, kalebentlik, prangabendlik ve para cezası verilmiştir. Yakalandıktan sonra yargılamaları yapılarak isyanla bağları sabit olmayanlar serbest bırakılmıştır. I. Dünya Savaşının başlamış olması ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi nedeniyle bir genel af çıkarılarak çok sayıda kişi tahliye ve beraat etmiştir. Bununla birlikte isyan esnasında devletin yanında yer alan bazı resmi görevliler ile vatandaşlar çeşitli şekillerde ödüllendirilmişlerdir. Devlet Görevlisi olanların rütbe ve dereceleri yükseltilmiş, sivil vatandaşlara da nişan ve madalya verilmişti. Nişan ve madalya ile ödüllendirilenler daha çok bölgenin bazı şeyhleri ve alimleri olmuştur. İsyân gerek halktan gerekse dini çevrelerden ciddi bir destek görmediğinden erken sayılabilecek bir sürede bastırılmıştır. Ancak I. Dünya Savaşının arifesinde meydana gelen bu hareket Osmanlı Hükümetini bir hayli meşgul etmiştir.

KAYNAKLAR

a-Arşiv Vesikaları

BOA. BEO SYS 4328/324576-2-1.

BOA. BEO. MTV-4300/322459.

BOA. BEO. SYS-4281/321065.
BOA. BEO. SYS-4290/321738.
BOA. BEO. SYS-4294/322017.
BOA. BEO. SYS-4295/322103.
BOA. BEO. SYS-4299/322374.
BOA. BEO. SYS-4299/322378.
BOA. BEO. SYS-4299/322380.
BOA. BEO. SYS-4301/322534.
BOA. BEO. SYS-4302/322595.
BOA. BEO. SYS-4302/322595.
BOA. BEO. SYS-4306/322885.
BOA. BEO. SYS-4307/322978.
BOA. BEO. SYS-4312/323346.
BOA. BEO. SYS-4315/323602.
BOA. BEO. SYS-4323/324157.
BOA. BEO. SYS-4328/324576.
BOA. DH. EUM. 2 Şb-2/46.
BOA. DH. EUM. 2. Şb-1/28.
BOA. DH. EUM. 2. Şb-2/31.
BOA. DH. EUM. EMN-114/36.
BOA. DH. EUM. EMN-114/61.
BOA. DH. EUM. EMN-85/9.
BOA. DH. EUM. EMN-88/7.
BOA. DH. EUM. EMN-97/47.
BOA. DH. EUM. MH-91/10.
BOA. DH. İD-185/47.
BOA. DH. KMS-21/55.
BOA. DH. KMS-27/32.
BOA. DH. MB. HPS-961/47.
BOA. DH. ŞFR-21/44.

BOA. DH. ŞFR-39/122.

BOA. DH. ŞFR-39/180.

BOA. DH. ŞFR-39/208.

BOA. DH. ŞFR-39/7.

BOA. DH. ŞFR-40/104.

BOA. DH. ŞFR-40/179.

BOA. DH. ŞFR-40/31-32.

BOA. DH. ŞFR-40/40/18.

BOA. DH. ŞFR-40/78.

BOA. DH. ŞFR-41/46.

BOA. DH. ŞFR-42/102.

BOA. DH. ŞFR-42/194.

BOA. DH. ŞFR-42/72.

BOA. DH. ŞFR-43/130.

BOA. DH. ŞFR-47/190.

b-Araştırma ve inceleme eserler

Abak, T. (2011). Rus Arşiv Belgelerinde Bitlis İsyanı (1914). *Toplumsal Tarih Dergisi*, 208, 2-11.

Aydoğan, E. (2013). Yeni Belgeler Işığında Bitlis Vukuatı. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 49, 309-322.

Celil, C. (2015). 1914 Bitlis Kürt Ayaklanması, (Çev. Y. Abdülselamoğlu), 13.05.2015 tarihinde <http://www.bitlisname.com/2018/04/01/bitlis-ayaklanmasi-arastirma/> adresinden alındı.

Demirtaş, M. (2015). Tanin, Peyam ve Sabah Gazeteleri Örneğinde 1914 Tarihli Bitlis Ayaklanmasının Dönemin Gazetelerindeki Yansımaları. *CBÜ (Celal Bayar Üniversitesi) Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 179-198.

Günay, N. (2017). Rusya'nın Osmanlı Unsurları Üzerindeki Çalışmaları ve 1914 Bitlis Ayaklanması, *Gazi Üniversitesi Akademik Bakış Dergisi*, 10(20), 49-68.

Karaca, E. (2005). Türk Basınına Göre Birinci Dünya Savaşı Arifesinde Şarki Anadolu Meselesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kurubaş, E. (2004). *Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu ve Türkiye-I, Sevr-Lozan Sürecinden 1950'lere*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Lewy, G. (2005). *The Armenian Massacres in Ottoman Turkey: A Disputed Genocide*. Utah: University of Utah Press.
- Reynolds, M. A. (2003). The Mullah Selim Uprising and Imperial Russian Designs in Anatolia, H. Bal & M. Erat içinde *Türk Dünyasına Bakışlar (Prof. Dr. Mehmet Saray'a Armağan)* (550-551). İstanbul: Da Yayıncılık.
- Taş, N. F. (1998). Vilâyat-ı Şarkîyye Islâhatı ve Genel Müfettiş Nicolas Hoff, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 14, 923-968.
- Ünal, F. (2008). Rusların Kürt Aşiretlerini Osmanlı Devletine Karşı Kullanma Çabaları”, *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 5(17), 133-152.

EKLER

Tablo 1-a. İdam Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Celaleddin oğlu Seyyid Ali	Hizan'ın Gayda Tekyesinde mûkim	İsyanı tertip ve idare etmek	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesine göre idam cezası. Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Şeyh Şahabeddin	(Paküsan) Horozlu (Samanyolu) Karyesinden	İsyanı tertip ve idare etmek	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesine göre idam cezası. Gıyaben. Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Molla Selim	Humaç Karyesinden	İsyanı tertip ve idare etmek	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesine göre idam cezası. Gıyaben. Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Şeyh Şahabeddin'in biraderi Mehmed Şirin	Paküsan karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Molla Said	Şeyhcumanlı (Humaçlı) ¹⁰	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Abdulsamed oğlu Molla Muhyeddin	Karkarlı	İsyanın düzenleyicilerinden olmak, yürütülmesine aracılık etmek ve isyanı teşvik etmek.	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Rençber Cihangir oğlu Mecid	Korcanlı	İsyanın hazırlık aşamasında görev almak, isyana öncülük etmek, silahlı bir şekilde isyana katılmak.	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.

¹⁰ Konuyla ilgili bir belgede Şeyhcumanlı gösterilen Molla Sadi'nin Humaçlı olduğu, bunun yanı sıra Humaçlı gösterilen Molla Resul'un de Şeyhcumanlı olduğu bilgisine yer verilmektedir (Bknz. BOA. BEO. SYS-4294/322017, 1914).

Tablo 1-b. İdam Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hacı Papir (Bapir)	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza kanununun 57. Maddesinin yanı sıra hakkındaki başka bir fezlekeden dolayı idam cezasına çarptırılmıştır.
Hüseyin oğlu Hacı Papir (Bapir)	Horozlu	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Musa oğlu Hacı Hayran	Humaçlı	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Mirza Ağa Oğlu Ferso	Humaçlı	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Molla Resul	Şetek Nahiyesi Şeyh Hasan Köyü	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Molla Cündi	Korcan	Güvenlik güçleri ile yaşanan çatışmada isyancıları desteklemek, genel olarak isyana destek vermek ve olaya iştirak etmek,	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.

Tablo 1-c. İdam Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hacı Yakub oğlu Şeyh Yusuf	Horozlu	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.

Mirza oğlu Fakih Ali	Olek-i Süfla (Aşağı Ölek) Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
İsa oğlu Yusuf	Olek-i Ulya (Yukarı Ölek) Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır (BOA. BEO. SYS-4299/322380, 1914).
Ali oğlu Mustafa	Horozlu	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Mehmed Emin	Şirvan Kazasının Ürün Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Abdullah oğlu Hurşid	Horoz köyünden	İsyanı bizzat desteklemek, Seyyid Ali'nin tebligatına aracılık etmek ve bu konuda görev almaktı.	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Hakan-ı Sabık Tüfekçisi Ali	Hivris köyünden	İsyana ön ayak olmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Haso oğlu Hacı Mer'an	Humaçlı	İsyanın düzenleyici ve yürütücülerinden olmak, sahip olduğu güç bakımından isyanı teşvik ve tahrik etmek, isyana fiilen katılmak ve ön ayak olma	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.

Tablo 1-d. İdam Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Ahmedhan	Adı Geçen Ürün Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Musa oğlu Molla Davud	Humaç Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Hamo oğlu Fakih Halil	Humaç Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Sofu Abdürrahman	Korcan Karyesinden	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Yusuf oğlu Süleyman Ağa	Haçukan Karyesi	İsyanın reislerinden olmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Yüzüne okunarak, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.

Tablo 1-e. İdam Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Ferho oğlu Fakih Selim	Yako Karyesinden Merkez Sarıkonak Bucağı, Ünalı Köyü	İsyanın reislerinden olup isyanda doğrudan yer almak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Yüzüne okunarak, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.

Fakih Halil oğlu Hacı Murad	Horozlu	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası. Gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Molla Resul	Şeyhçuman	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Beyazid oğlu Halil	Hiritli	İsyanın alt yapısında hazır bulunmak ve desteklemek isyana silahlı bir şekilde katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Hasan oğlu İşsiz Ali	Hivris köyünden	İsyanı desteklemek ve Molla Selim'in güvenlik güçlerinin elinden zorla ve silahla alınması olayına iştirak etmek	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.
Hacı Mer'an oğlu Kaso	Humaçlı	İsyan tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre idam cezası.

Tablo 2-a. Hapis Cezasına Çarptırılanlar.

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Seyyid Ali Efendi oğlu Selahaddin		İsyanın sebeplerini hazırlamak, İsyana katılmak,	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesine göre beş sene süreyle hapis cezası
Seyyid Ali oğlu Haydar		İsyanı tertip ve idare etmek	Mülkiye Ceza kanununun 40. Maddesine göre on sene hapis cezası. Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Ali oğlu Eyub	Bitlis Merkez Bölük yazı Bucağı Arzıvıng Karyesinden	İsyana dahil olmak	Kırkıncı Maddesine göre üç sene adiyen hapis ve yedi sene süreyle zabıta nezaretinde bulunma cezası, cezası yüzüne okunmuştur.
Aziz Oğlu İsa	Hirit Karyesi	İsyanın tertibinden haberdar olduğu halde hükümete ihbar etmemek	Askeri Ceza Kanunu'nun 13. maddesi gereği 45 gün hapis ve beş sene süreyle zabıta nezareti altında bulunma

			cezasına çarptırılarak karar yüzüne okunmuştur.
Kaso oğlu Tahir		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 64. Maddesi ve Askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği 30 gün hapis cezası karar yüzüne okunmuştur.

(BOA. BEO. SYS-4299/322380, 19 Ş 1332/13 Temmuz 1914).

Tablo 2-b. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
İsa oğlu Yusuf	Olek-i Ülya (Yukarı Ölek) Karyesinden	Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 64. Maddesi delaletiyle ve Askeri Ceza Kanununun 13. maddesi gereği 30 gün hapis cezası. ¹¹
Ömer oğlu Derviş	Pınbad Aşireti Reisi Panos Karyesi	Örfi idareye karşı gelmek ve saldırı gerçekleştirmek	Askeri Ceza Kanununun 98. Maddesi gereği bir sene süreyle hapis cezası, gıyaben
Hacı İsmail oğlu Molla Ali		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 64. Maddesi ve Askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği 30 gün hapis cezası karar yüzüne okunmuştur.
Musa oğlu Hacı Piran		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye Ceza kanununun 64. Maddesi ve Askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği 30 gün hapis cezası karar yüzüne okunmuştur.
Osman oğlu Sofu Bedri	Humaçlı olup Ahlat'ta ikamet eden	Şehit bir askerin mavzerini almak ve isyanda bayraktarlık yapmak	Mülkiye Ceza kanununun 57. Ve 47. Maddeleri gereği bir sene süreyle hapis cezası ve mavzerin kendisinden alınmasına karar verilmiş ve ceza yüzüne okunmuştur.

¹¹ BOA. BEO. SYS-4302/322595, 3 N 1332/27 Temmuz 1914. 18 Şaban 1332/12 Temmuz 1914 tarihli bir irade-i seniyyede geçen bilgilere göre aynı şahıs için İsyana tertipçilerinden olmak ve fiilen isyana katılmak suçlaması ile Mülkiye Ceza kanununun 55. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre gıyaben idam cezası verilmiş ve bu konuda daha önce padişahın iradesi çıkmıştır. Bkz. BOA. BEO. SYS-4299/322380, 18 Ş 1332/12 Temmuz 1914. Bu durumda isim benzerliği yoksa ceza düzeltilmesi yoluna gidilmiş olmalıdır. Kişinin kendi isminin yanı sıra babasının ve köyünün isminin de aynı olması ihtimali düşük kabul edilebileceğinden muhtemelen cezasında indirimle düzeltilmiştir.

Tablo 2-c. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hüseyin oğlu Bozo	Pervari Kazasının Hirhor? köyünden	Silah kaçakçılığı yapmak	Mülkiye ceza kanununun 166. Maddesinin zeyli gereği bir sene süreyle hapis cezası, beş mecrediye altını para cezası ve silahların Divan-ı Harp tarafından müsadere edilmesi
İbrahim oğlu Mehmed	Zeydan Mahallesi	Silah kaçakçılığı işine aracılık etmek	Mülkiye ceza kanununun 166. Maddesinin zeyli gereği iki sene süreyle hapis cezası, nakden on mecrediye altını ceza verilmesi ve kararın yüzüne okunması
Oro Halil oğlu Mehmed	Zeydan Mahallesi	Silah kaçakçılığı işine aracılık etmek	Mülkiye ceza kanununun 166. Maddesinin zeyli gereği iki sene süreyle hapis cezası, nakden on mecrediye altını ceza verilmesi ve kararın yüzüne okunması
Hüseyin oğlu Haşo	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Mecid oğlu Metlo?	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-d. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Selim oğlu Abbas	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta

			nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Faki Oğlu Ali	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra iki süreyle hapis ve beş senen zabıta nezaretinde bulunmak cezasına çarptırılmış ve karar yüzüne okunmuştur.
Mer'an oğlu Muhtar Halid	Hevroli Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Sofu Reşid oğlu Osman	Hivris Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Mehmed oğlu Halid Esad	Korcana Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-e. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Cihangir oğlu Piran	Sorvan	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde

			bulunmak, karar yüzüne okunmuştur.
Hamo oğlu Hacı İbrahim	Humaç Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak, karar yüzüne okunmuştur.
Reşid oğlu Hamza	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Kasım oğlu Sato	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Hamid oğlu Mısto	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-f. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hasan oğlu Yunus	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Süleyman oğlu Hamza	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay

			hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Mikdat oğlu Şemsi	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Hasan oğlu Said	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Mehmed oğlu Hamza	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-h. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Yunus oğlu Delor	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Mehmed oğlu Seyfi	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Süleyman oğlu Ömer	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi

			gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
İsmail oğlu Ahmed	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
İsmail oğlu Mücahid	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-1. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hüseyin oğlu Süleyman	Sorvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Faris oğlu Musa	Sorvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Şeyhi oğlu Kasım	Sorvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Ahmed oğlu Abdürrahman	Olek-i Süfla (Aşağı Olek) Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Şeyh Halid oğlu Şeyh Haydar	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 2-j. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Şeyh Yusuf oğlu Şeyh Abdülhamid	Mağrebiyan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
İsmail oğlu Hamid	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra altı ay hapis ve beş sene zabıta nezaretinde bulunmak karar yüzüne okunmuştur.
Hacı Musa oğlu Göçer Bahaeddin	Kıpti Taifesinden	Yasak silah taşımak	Mülkiye Ceza Kanununu 166. Maddesinin zeyli gereği 2 ay süreyle hapis cezası 5 mecdiye altını para cezası nakden alınması ceza yüzüne okunmuştur.
Hacı oğlu Yasin	Müknis Karyesi	Askeri kuvvetlerden firar emek	Askeri ceza kanununu 13. Maddesi 6 ay süreyle hapis giyaben
Kadı oğlu Abdullah	Külat Karyesi	İsyana katılmak	Mülkiye Ceza Kanununun 64. Maddesi ve Askeri Ceza Kanununun 13. Maddesi gereği 3 ay süreyle hapis ve 5 sene

			zabıta nezaretinde bulunma (BOA. BEO. SYS-4301/322534, 1914).
--	--	--	---

Tablo 2-k. Hapis Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Dükkâncı Siirtli Cafer	Gayda Karyesi	Yasak silah satmak	Mülkiye Ceza Kanununun 166. Maddesinin zeyli gereği 1 ay süreyle hapis ve 3 mecdiye altını para cezası (BOA. BEO. SYS-4301/322534, 03 N 1332/27 Temmuz 1914).
Hoyt Jandarma eri Ahmed oğlu Mehmed	Mutki	İsyana iştirak	Silahını mukavemet göstermeden teslim ettiği için Askeri Ceza Kanununun 164. Maddesine göre bir sene hapis cezası ve askerlikten çıkarma (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Hoyt Jandarma eri Ahmed oğlu Süleyman	Mutki	İsyana iştirak	Silahını mukavemet göstermeden teslim ettiği için Askeri Ceza Kanununun 164. Maddesine göre bir sene hapis cezası ve askerlikten çıkarma (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Halid oğlu Cüdi	Zeydan Mahallesi	İsyancılara karşı mücadele eden askere, Kürtlere silah atmamalarını söylediği için	Önce müebbeden sürgün cezasına, ancak yaptığı tekinlerin sonuç vermemesi ve sadece üç kişiye telkin yapması nedeniyle, ceza kanununun 47. Maddesine göre bir sene süreyle hapis cezasına çevrilmesine karar verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4307/322978, 1914).

Tablo 3. Prangabendlik Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Ercişli Mehmed oğlu Said	Yüz birinci alayın birinci taburunun ikinci bölüğünden	Cephanesini satmak	Askeri ceza kanununun 152. Maddesi gereği Bir sene süreyle prangabendlik cezası, vicâhen
Karlı oğlu Receb	Taş mahallesinden	Adı geçen cephaneyi satın almak	Askeri ceza kanununun 153. Maddesi gereği Bir sene süreyle prangabendlik cezası, vicâhen
Panoti oğlu Avadis		Adı geçen cephaneyi satın almak	Askeri ceza kanununun 153. Maddesi gereği Bir sene süreyle prangabendlik cezası, Ba'de't-teşhir Vicâhen (teşhir edilerek ve yüzüne okunarak)
Süvari Çavuş Arif oğlu Osman		İftira atmak	Askeri Ceza Kanununun 96. Maddesinin son fıkrasına göre Askeri Ceza Kanununun 96. Maddesinin son fıkrasına göre Memuriyetten tard ve bir sene süreyle prangabendlik cezası verilmiş ve karar yüzüne okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322378).
İshak oğlu Çavuş Sadık	Bitlis	İftira atmak	Askeri Ceza Kanununun 96. Maddesinin son fıkrasına göre Memuriyetten tard ve bir sene süreyle prangabendlik cezası verilmiş ve karar yüzüne okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322378).
Hasan oğlu Nusret	Tokat	İftira atmak	Askeri Ceza Kanununun 96. Maddesinin son fıkrasına göre Memuriyetten tard ve bir sene süreyle prangabendlik cezası, verilmiş ve karar yüzüne okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322378).

(BOA. BEO. SYS-4299/322380, 1914)

Tablo 4-a. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Mer'an oğlu Abdullah	Korcan ¹² Köyünden	İsyancıların görüşmelerinde yer almak ve silahlı bir surette isyana iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği 5 sene kürek cezası, Ba'de't-teşhir Vicâhen (teşhir edilerek ve yüzüne okunarak)
Hamid oğlu Mustafa	Olek-i Süfla Köyünden	İsyancıların arasında yer almak ve silahlı bir surette isyana iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği On beş sene kürek cezası, yüzüne okunarak
Mutkili Zade .. bin Mahmud	Merkez Kızıl Mescit Mahallesinden	İsyana silahlı bir şekilde katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği Ömür boyu kürek cezası, Yüzüne okunarak
Hacı Abdulkerim		Silahlı olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği Beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Bedir oğlu Sadullah		Silahlı olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği Beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Receb oğlu Muhyeddin	Merkez Hersan Mahallesinden	Çarpışma esnasında bir kişinin silahını ve fişğini zorla alarak devletin askerine karşı kullanmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği ömür boyu kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Ahmed oğlu Ömer	Merkez Hersan Mahallesinden	Bir kişinin silahını zorla almak ve çarpışma esnasında isyancılarla birlikte bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği ömür boyu kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak

(BOA. BEO. SYS-4302/322595, 05 N 1332/29 Temmuz 1914, BOA. BEO. SYS-4299/322380, 18 Ş 1332/12 Temmuz 1914).

¹² Günümüzde Bitlis Merkez Bölükyazı Bucağına bağlı Korcan (Akçalı) köyü.

Tablo 4-b. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Yakub oğlu Mahmud		Bayrak altında toplanan şahıslara refakat etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Fethullah		Ahmed oğlu Ömer'in gasp ettiği tüfeği alarak firar etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
İshak Çavuş oğlu Mehmed Salih	Merkez Hersan mahallesinden	Kılıç ve tüfikle çarpışarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği on beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Reşid oğlu Zeynel	İz Karyesinden	Çarpışmak suretiyle isyancılara katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin son fıkrası gereği Müebbet kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Hasan oğlu İsa	Arpet Karyeli	Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesinin gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek
Molla Zâd oğlu Abdulmecid	Kotum Karyesinden	Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Kardeşi Abdulhamid (Abdulmecid'in kardeşi)		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak

Tablo 4-c. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Mustafa oğlu Muhtar Çerkes		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası, teşhir

			edilerek ve yüzüne okunarak
Musa oğlu Salih		Silahsız olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Yusuf oğlu Bakkal Fethullah	Kurubulak Mahallesinden	Asılsız ihbarda bulunmak	213. maddenin 2. Fıkrasına göre üç sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Rencber Murad oğlu Gencer	Hivris Karyesinden	İsyana silahlı olarak katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği on sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Demirci Ohannes	Kultik (Merkez Bölükyazı Bucağı Arıdağ) karyesinden	İsyancılar için silah imal etmek	Mülkiye ceza kanununun 47. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Resul oğlu Sofu Mehmed	Çerik? Mahallesinden	İsyancıların maksatlarına ulaşmaları için yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak
Abdulaziz oğlu Sofu Abdullah	Aşağı Olek Karyesinden	İsyan esnasında yaralanan bir jandarmanın silahını almak	62. Maddeye göre ömür boyu kürek cezası, gıyaben

Tablo 4-d. Kürek Cezasına Çarpıtılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Sofu Ömer oğlu Abdurrezak	Sürüm Karyesinden	Silahlı olarak isyana katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği on sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Yakub oğlu Haydar	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak

Hasan oğlu Şeviş	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
Ömer oğlu Yakub	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
Molla Receb oğlu Musa	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
İbrahim oğlu Tütüncü Mustafa	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
İskan oğlu Faris	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,

Tablo 4-e. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Tahir oğlu Esad	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
Mutkili Ango oğlu İsmail	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak,
Tahir oğlu Fakih Arif	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek ve yüzüne okunarak

Pori oğlu Olekizade Reşid	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Mutkili Yusuf	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Derviş oğlu Felemez	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Tahir oğlu Terzi Hayri	Hersan Mahallesinden	İsyana silahlı olarak katılmak ve askere karşı silah kullanmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği ömür boyu kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben

Tablo 4-f. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Mutkili Osman oğlu Umeka?	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Keykan oğlu Yusuf	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Hündzade Şaban	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Hündzade Faris Çavuş	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben

Molla Ömer oğlu Polad	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Mozik oğlu Taceddin	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Biraderi Ahmed	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben

Tablo 4-g. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Xalê Ali oğlu Rüstem	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Haydo oğlu Mustafa	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Kutb Kasım oğlu Ali	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Mozik oğlu Etmekçi (Ekmekçi) Abdullah	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Biraderi Nimet	Hersan Mahallesinden	İsyancıların amacını benimseyip yardımda bulunmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Yusuf oğlu Sinco	Haçukan Karyesinden	İsyancılara katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği ömür boyu kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Yusuf oğlu Hasan	Haçukan Karyesinden	İsyancılara katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği ömür boyu kürek cezası. Teşhir

			edilerek, gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
--	--	--	---

Tablo 4-h. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Yusuf oğlu Fethullah	Haçukan Karyesinden	İsyancılara katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği ömür boyu kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Said oğlu Mehmed	Haçukan Karyesinden	İsyancılara katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği ömür boyu kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben, daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Ahmed oğlu Molla Mehmed	Kulpik (Gulpik) Karyesinden	İsyana iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği beş sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben,
Mahmud oğlu İsmail	Hersan Mahallesinden	İsyancılara silahlı olarak iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği on sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben
Hüseyin oğlu Esad	Hormız Karyesinden	İsyancılara silahlı olarak iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği on sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Murad oğlu Tello	Horoz Karyesinden	İsyancılara silahlı olarak iştirak etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği on sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Molla Muhyeddin oğlu Molla Abdürrahman	Karkar Karyesi	İsyana katılmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, gıyaben

Tablo 4-i. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
-----------------	----------------------	--------------------------------	--

Demir oğlu Fakih Mikdat	Karkar Karyesi	İsyana katılmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Hacı oğlu Sofu Ahmed	Karkar Karyesi	İsyana katılmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Fakih oğlu İmam Molla Asım	Terteris Karyesi	İsyana katılmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Abdullah oğlu Kör Molla Said	Serseran Karyesi	İsyana katılmak ve halkı isyana teşvik etmek	Mülkiye ceza kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Gemici Ömer Yusuf	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Mehmed Oğlu Musa	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Hamo oğlu İsmail	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak

Tablo 4-j. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Rüstem oğlu Ali	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Ali Oğlu Kasım	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak

Mehmed oğlu Fakih	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Osman oğlu Emin	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Haso oğlu Bekir	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
İbrahim oğlu Zibo	Gevaş'ın İn Karyesi	İsyanı tertip etmek ve Şeyh Şahabeddin'in kaçmasına yardım etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesinin üçüncü zeyline göre üç sene süreyle kürek cezası. Teşhir edilerek, yüzüne okunarak
Halid oğlu Rüstem		Silahlı olarak Molla Selim'e refakat etmek	Mülkiye ceza kanununun 58. Maddesine göre üç sene süreyle kürek cezası, teşhir edilerek ve yüzüne okunarak

Tablo 4-k. Kürek Cezasına Çarpıtılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Faris oğlu Osman	Hersan Mahallesi	İsyarla irtibatının olması ve silah kaçakçılığı yapması	Mülkiye Ceza Kanununun 58. Maddesinin birinci zeyline göre on sene süreyle kürek cezası verilmiş teşhir edilerek karar yüzüne okunmuştur.
Mirza oğlu Nureddin	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra üç sene kürek cezası verilmiş ve ceza yüzüne okunmuştur.
Hamza oğlu Hasan	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra gıyaben üç sene kürek cezası verilmiştir.

Yasin oğlu Kasım	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra üç sene kürek cezası verilmiştir. Karar yüzüne okunmuştur.
Kasım oğlu İsmail	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra üç sene kürek cezası verilmiştir. Karar yüzüne okunmuştur.
Yasin oğlu Yusuf	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra üç sene kürek cezası verilmiştir. Karar yüzüne okunmuştur.
Şemsi oğlu Arif	Dirvan Karyesi	İsyana katılmak için harekete geçmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi ve askeri ceza kanununun 13. Maddesi gereği teşhirden sonra üç sene kürek cezası verilmiştir. Karar yüzüne okunmuştur.

Tablo 4-1. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Mezo oğlu Bero	Van Vilayeti Başkale Sancağı Vize Karyesi	Osmanlı Devleti'nin mülki ve askeri durumu hakkında Rus askerlerine casusluk etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 51. Maddesinin ikinci fıkrası gereği teşhirden sonra on sene kürek cezası, yüzüne okundu.
Mülhim oğlu Yako	Şark Nahiyelerinin Erzin Karyesinden	Osmanlı Devleti'nin mülki ve askeri durumu hakkında Rus askerlerine casusluk etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 51. Maddesinin ikinci fıkrası gereği teşhirden sonra on sene kürek cezası, yüzüne okundu.
Mehmed Ağa oğlu Ferhad Ağa	Erciş'in Erşad Köyü	Bazı isyan reislerinin kaçması için yataklık etmek	Ceza Kanununun 85. Maddesinin 3. Zeyli gereği 10 sene kürek cezası, teşhir edilerek
Sofu Oğlu Abdan	Seküdlü Köyü	Bazı isyan reislerinin kaçması için yataklık etmek	Ceza Kanununun 85. Maddesinin 3. Zeyli gereği 10 sene kürek cezası, teşhir edilerek

Ali oğlu Hasan	Aşağı Köyü	Olek	İsyana şahsen iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası, yüzüne okundu.
Hacı Receb oğlu İbrahim	Aşağı Köyü	Olek	İsyana şahsen iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası, yüzüne okundu.
Resul oğlu Hacı Mehmed	Aşağı Köyü	Olek	İsyana şahsen iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası, yüzüne okundu.

Tablo 4-m. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli	
Fakih Ali oğlu Abdullah	Aşağı Köyü	Olek	İsyana şahsen iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası, yüzüne okundu.
İbrahim oğlu Abdullah	Şirvan'ın Soris Köyü	Eşkiya Mehmed Emin'nin avanesinden olup isyanda hazır bulunmak	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar yüzüne okundu.	
Abdullah oğlu Ahmed	Şirvan'ın Soris Köyü	Eşkiya Mehmed Emin'nin avanesinden olup isyanda hazır bulunmak	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar yüzüne okundu.	
Şeviş oğlu Cemal	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar yüzüne okundu. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak	
Silüs Erdo oğlu Mustafa	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar yüzüne okundu. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak	
Hivrisli Hacı Papir	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden	

(Bapir)'in yiğeni Kaso		jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar yüzüne okundu. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak
Osman oğlu Nas	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar gıyaben verildi. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak

Tablo 4-n. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Deviş oğlu Mehmed	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar gıyaben verildi. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak
Şeyh Murad	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar gıyaben verildi. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak
Şeyh Musa	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar gıyaben verildi. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak
Şey Ali	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği teşhirden sonra 10 sene kürek cezası ve silahların müsaderesi, karar gıyaben verildi. Silahlar mevcut ise geri almak kayıp ise bedellerini almak

Hüseyin oğlu Mustafa	Hivris Köyü	İsyan sırasında cebir ve şiddet kullanarak iki jandarmanın silah ve cephanesini gasp etmek	Diğer Fezlekede kürek cezasına çarptırılmıştır. (Süre Belirtilmemiş)
Bekir oğlu Piran	Kütal Köyü	İsyana katılmak	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği 3 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4301/322534).
Hüso oğlu Ömer	İron	İftira atmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 213. Maddesinin 2. Fıkrasına göre 3 sene süreyle kürek cezası, gıyaben (BOA. BEO. SYS-4299/322378).

Tablo 4-o. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hüseyin oğlu Hüso	İron	İftira atmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 213. Maddesinin 2. Fıkrasına göre 3 sene süreyle kürek cezası, karar yüzüne okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322378).
'Ami oğlu Hacı	Pırnaşın Köyü	Silahlı bir şekilde isyana katılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 10 sene süreyle kürek cezası teşhirden sonra (BOA. BEO. SYS-4299/322374).
Melek oğlu Teno	Mutki'in Mirkoh Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İsa oğlu Molla Ahmed	Mutki'in Mirkoh Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

		dağılması üzerine kendisi dağılmak	
Teno oğlu Mirzo	Mutki'in Mirkoh Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İso oğlu Hasan	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban)	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Tablo 4-ö. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Nuri oğlu Sa'ido	Mutki'in Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Mozi oğlu Azizo	Hoban-Humban (Moban)	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İsa Lavoş	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

İso oğlu Namo	Mutki'nin Hoban- Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Nadir oğlu Ali	Mutki'nin Hoban- Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Ali'nin babası Nadir	Mutki'nin Hoban- Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Tablo 4-p. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Mozi oğlu Azizo	Hoban- Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İsa Lavoş	Mutki'nin Hoban- Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancılara dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İso oğlu Namo	Mutki'nin Hoban-	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57.

	Humban (Moban) Köyü	merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Nadir oğlu Ali	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Ali'nin babası Nadir	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Tablo 4-r. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Şıblo oğlu Hamdo	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Mehmed oğlu Ali	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Kalem oğlu Şakir	Mutki'nin Hoban-Humban	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene

	(Moban) Köyü	etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Ebuzir oğlu Kodlad	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
ve Aliko bin Namove	Mutki'nin Hoban-Humban (Moban) Köyü	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Ömer	Şin Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Tablo 4-s. Kürek Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Süvari oğlu İso	Merzia Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
İso oğlu Mazo	Merzia Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene

		memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Nuri oğlu İsa	Salnasor (Sılkasor) Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Nuri oğlu Hasan	Salmasor (Sılkasor) Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).
Haso oğlu Çerkezo	Salmasor (Sılkasor) Köyünden	İsyan sırasında silahlı olarak Mutki kaza merkezine hücum etmek ve mevcut memurları tehdit etmek, isyancıların dağılması üzerine kendisi dağılmak	Mülkiye Ceza Kanunnamesinin 57. Maddesine göre 15 sene süreyle kürek cezası (BOA. BEO. SYS-4315/323602).

Tablo 5. Kalebendlik Cezasına Çarptırılanlar

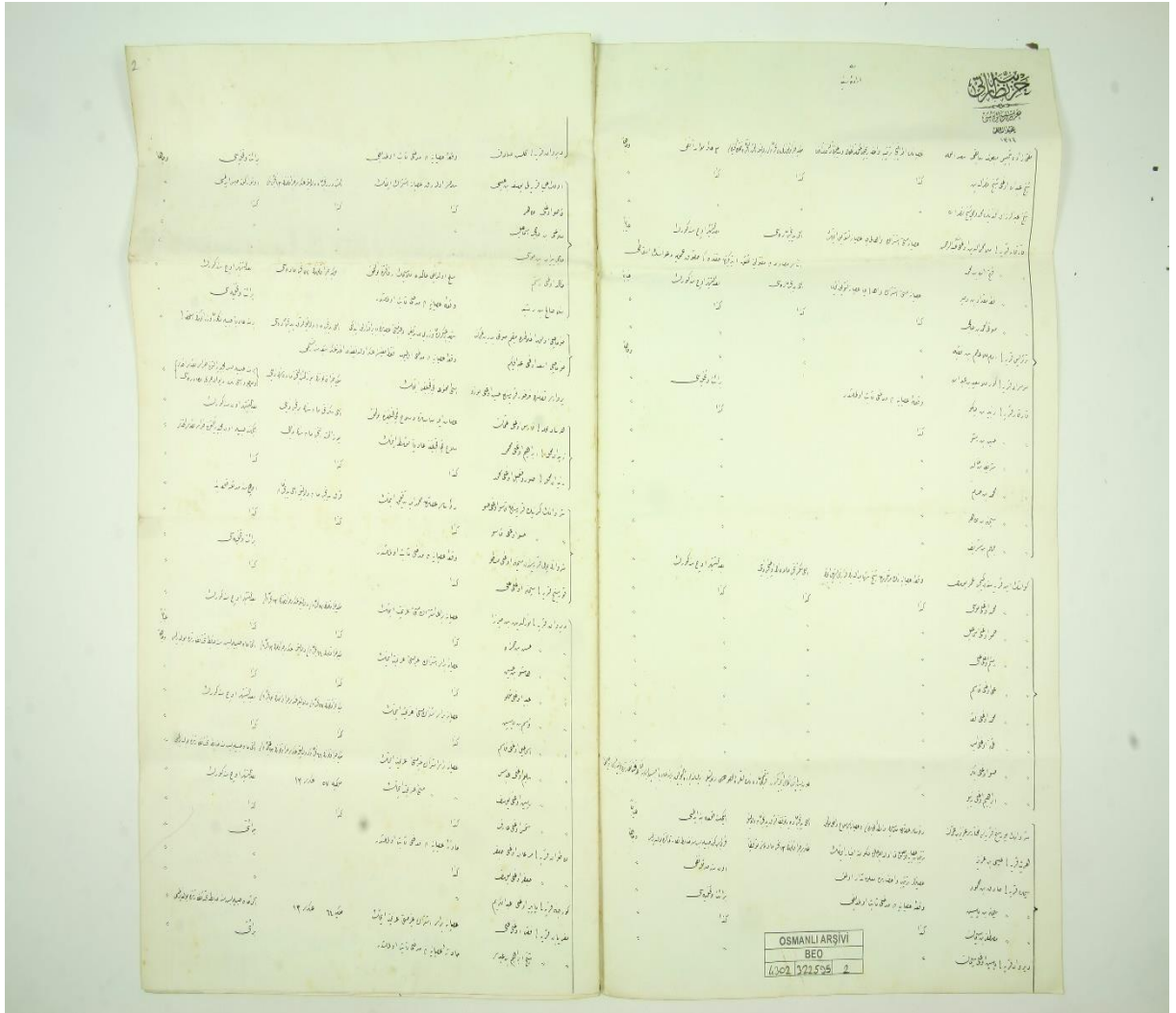
Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Hüseyin oğlu Mustafa Çavuş	Horoz Köyünden	İsyanın çıkmasına yardım etmek ve isyancıların bağlantı kurmasına aracılık etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 58. Maddesinin ikinci fıkrası gereği beş sene süreyle kalebendlik cezası, vicâhen
İsa oğlu Yusuf	Enib (Çalidüzü) Köyünden	Silahsız olarak isyana iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği üç sene süreyle kalebendlik cezası, yüzüne okunarak, Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Cümdi oğlu Ali	Enib Köyünden	Silahsız olarak isyana iştirak etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 57. Maddesi gereği üç sene

			süreyle kalebendlik cezası, yüzüne okunarak, Daha önce bu konuda padişahın iradesi çıkmıştır.
Sefatil oğlu Kanci	Bitlis'in Taş Mahallesi	Halka dağıtılan fişeklerden altmış tanesini çaldığı için	Mülkiye ceza kanununun 82. Maddesine göre beş sene süreyle kalebendlik cezasına çarptırılması ve çaldığı fişeklerin resmi fiyatının iki mislinin devlete ödemesine karar verilmiştir (BOA. BEO. SYS-4306/322885, 1914).
Osman Oğlu Aziz	Şirvan'ın Porsinc Karyesi Muhtarı	İsyanın liderleri ile haberleşmek ve isyana silahsız katılmak	Mülkiye ceza kanununun 57. ve 47. Maddeleri gereği gıyaben iki sene süreyle kalebendlik cezasına çarptırılmıştır.
Kaso oğlu Haso	Şirvan'ın Gernik Karyesi	İsyanın reislerinden Mehmed Emin'e yataklık etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 47. Maddesi delaletiyle 57. Madde gereği üç sene süreyle kalebendlik cezasına çarptırılmış ve karar yüzüne okunmuştur.
Haso oğlu Kaso	Şirvan'ın Gernik Karyesi	İsyanın reislerinden Mehmed Emin'e yataklık etmek	Mülkiye Ceza Kanununun 47. Maddesi delaletiyle 57. Madde gereği üç sene süreyle kalebendlik cezasına çarptırılmış ve karar yüzüne okunmuştur.

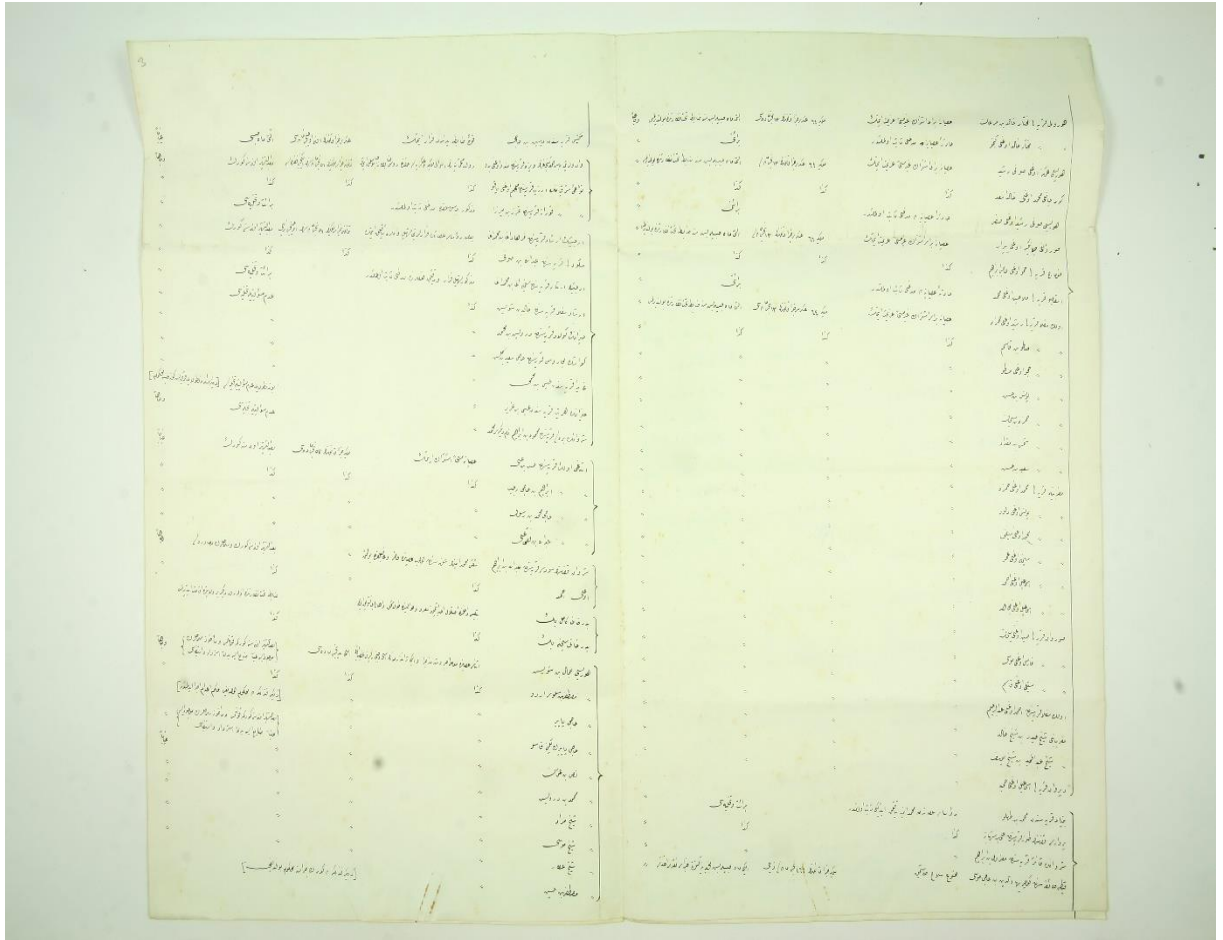
Tablo 6. Sürgün Cezasına Çarptırılanlar

Kişi adı	Nereli olduğu	Suç (cezanın gerekçesi)	Verilen Ceza, kanun maddesi ve tebliğ şekli
Eski Bitlis Mebusu Sadullah	Bitlis	İsyanın tertip ve hazırlığında bulunmak Seyyit Ali'ye hizmet etmek	Mülkiye Ceza kanununun 58. Maddesi ve 66. Maddesinin son fıkrasına göre ailesi ile birlikte ömür boyun sürgün
Şeyh Abdullah oğlu Şeyh Nasreddin	Bitlis	İsyanın tertip ve hazırlığında bulunmak Seyyit Ali'ye hizmet etmek	Mülkiye Ceza kanununun 58. Maddesi ve 66. Maddesinin son fıkrasına göre ailesi ile birlikte ömür boyun sürgün
Şeyh Abdürrezak Efendi'nin	Bitlis	İsyanın tertip ve hazırlığında bulunmak	Mülkiye Ceza kanununun 58. Maddesi ve 66. Maddesinin son fıkrasına

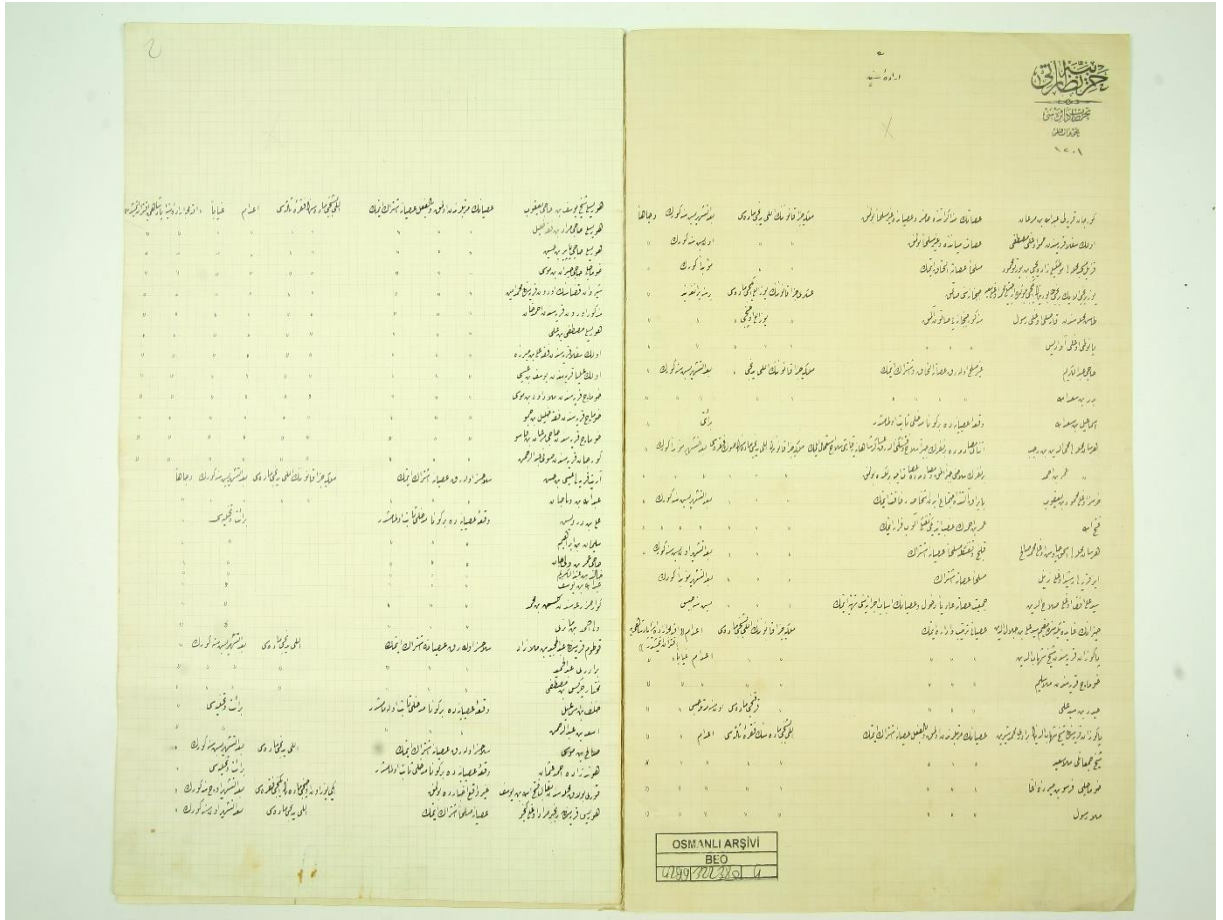
oğlu Şeyh Nasrullah		Seyyit Ali'ye hizmet etmek	göre ailesi ile birlikte ömür boyun sürgün
Mahmud oğlu Sadık	Simek Köyü	İsyânın hazırlıklarından haberdar olmak	On sene süreyle sürgün cezasına çarptırılmıştır.
Derbaz oğlu Cüdi	Erto Kazası'nın İz Karyesinden	İsyancılar olmak ve hükümete muhalefet etmek	Ailesi ile birlikte ömür boyu sürgün cezasına çarptırılmış ve karar yüzüne okunmuştur (BOA. BEO. SYS-4299/322380, Temmuz 1914).
Bedirhanî Kamil Bey		Bitlis dâhilinde ihtilal çıkarmak için Siirt ve havalisinde dolaşarak halkı teşvik etmek	Zabıta nezaretinde olarak başka bir şehirde ikamet ettirmek (süre belirtilmemiş), karar yüzüne okunmuştur.
Bedirhanî Süleyman Bey		Bitlis dâhilinde ihtilal çıkarmak için Siirt ve havalisinde dolaşarak halkı teşvik etmek	Zabıta nezaretinde olarak başka bir şehirde ikamet ettirmek (süre belirtilmemiş), karar yüzüne okunmuştur.

(BEO. SYS-4302/322595-A)

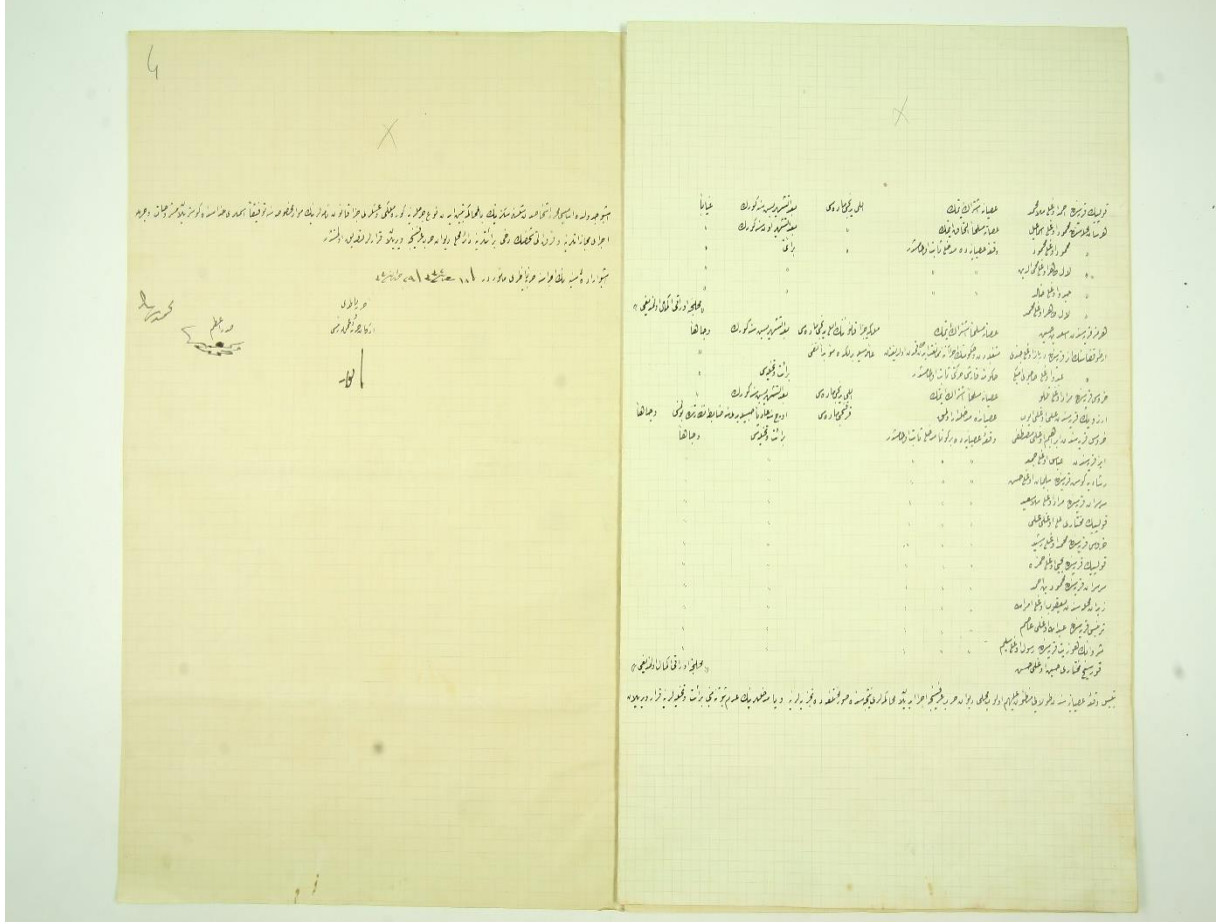

(BEO. SYS-4302/322595-B)

(BOA. BEO-4299/322380-A)

(BOA. BEO-4299/322380-B)

(BOA. BEO-4299/322380-C)